

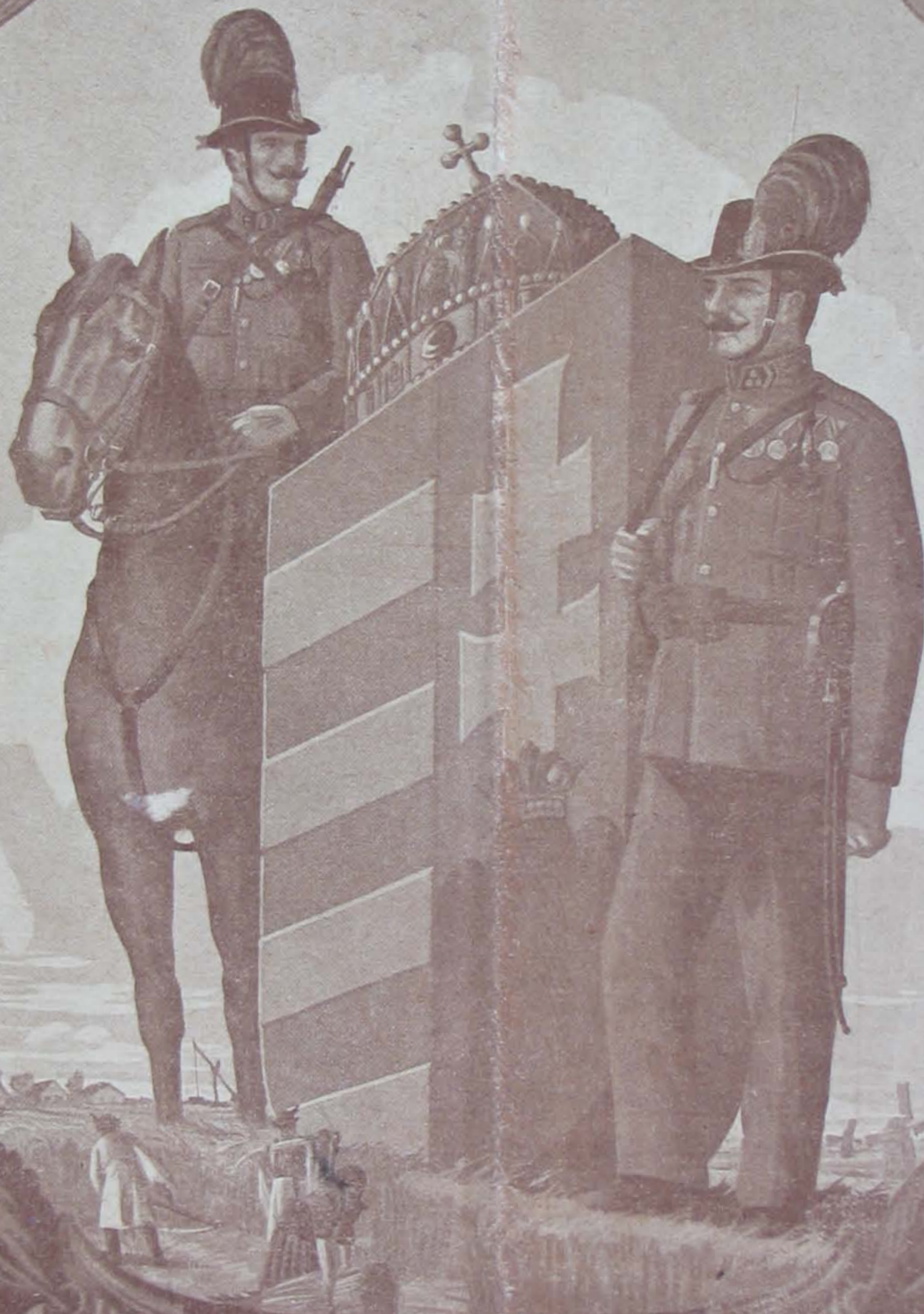
XVII. ÉVFOLYAM:

9. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

MÁRCIUS 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Ámen.

A paraszt.

Egy novellát olvastunk a napokban az egyik budapesti napilapban. Két, szabadságra utazó csendőrrel szolt az elbeszélés; egy leánynak vitt ajándékot mind a kettő, aminek aztán az lett a vége, hogy a köpcös csendőr elverte a hörihorgast. A köpcöst aztán kidobták a csendőrségtől, de állítólag megérte neki. Eddig a történet.

Novellatermelésünk ma már annyira fejlett, hogy tucatjával olvashatja őket naponta, aki ráér. Igaz, hogy csendőrökről szólót ritkábban lehet olvasni, de hát annyi baj legyen. Nagyobb baj az nekünk, ha novellába keveredünk, mert ott aztán kiművészkednek minket olyan alaposan, hogy ember legyen a talpán, aki ránk ismer. Az igazat megvallva, ezért nem is nagyon ambicionáljuk a megtiszteltetést, hogy csapongó fantáziák témájaként szolgáljunk.

Ezzel a novellával sem azért foglalkozunk, mintha eseményt jelentene a számunkra, hanem, mert a két csendőrt úgy rajzolta le, mint az ugynevezett »paraszt-legény« típusait. Budapesti kabarétájszólással beszélnek s nevetségesen egyesítik magukban a műveletlenséget a hivatalos tekintélynek félszeg göggé és ellenzenyes felfuvalkodottsággá torzult öntudatával. Vagyis hamisítatlan »paraszt« mind a kettő, a szó budapesti értelmében.

Ehhez pedig szót kérünk.

A parasztságot, mint társadalmi osztályt 1848 márciusa végleg elsöpörte. Ma már, hála Istennek, a »paraszt« fogalma nem a »nemes«-nek, hanem csak az »illelmes«-nek ellentéte s legfeljebb csak annak járhat ki ez a jelszó, aki valóban paraszt, nem a foglalkozásánál fogva, hanem az illemszabályok megállapítása alapján. Azzal a felfogással azonban, amely az egész földművelő osztályt egyszerűen a »paraszt« elnevezéssel alázza meg, véglegesen és gyökeresen szakítani kell.

Nagyon nehéz lenne afölött vitatkozni, hogy melyik társadalmi osztály a legértékesebb a nemzet egyeteme szempontjából. A tisztviselő, a gyáros, a kereskedő, a munkás egyaránt nélkülözhetetlen tényezője a társadalomnak és az ország gazdasági életének, ha a közjó előmozdításához a maga becsületes munkájával hozzájárul, de legalább ugyanennyi érdemet nem vitathatunk el a földművelő osztálytól sem, amely nemcsak számban, de munkájának értékében, nélkülözhetetlenségében és produktivitásában, nem utolsó sorban pedig karjában

és vérében is a nemzet kiapadhatatlan energiaforrását és kincsét képezi. Hála, elismerés és főleg tisztelet illeti meg ezért, nem pedig izléstelen lekicsinylés.

A csendőrök tulnyomó része a földművelő osztály soraiból kerül ki. Büszkéek vagyunk erre, mert ennek köszönhetjük azt a hatalmas erkölcsi erőt és ellenállóképességet, amely oda emelt fel a testületet, ahol van. Kétségtelen, hogy ez nemcsak az alárendeltek, hanem az előjárók vállvetett, önzetlen munkájának is az eredménye, akik egyenként és szeretettel formálják, alakítják és tökéletesítik alárendeltjeik lelkét és szellemét, de mit ér az elvetett mustármag, ha terméketlen vagy fertőzött talajra hull, ahol nem tud gyökeret verni és viharálló fává terebélyesedni? Mit érne a jóra, szépre, nemesre és becsületesre való minden törekvésünk, ha nem támogatnák azt a magyar fajnak azok az értékes, ősi erényei és kiválóságai, amelyek a maguk természetes tisztaságában elsősorban a magyar földművelőbe öröklődtek át és amelyeket nekünk csak fejlesztünk kell.

Ne szégyelje senki, hogy földművelő családból származik, ellenkezően, legyen büszke rá. Ne szégyelje a kapát, meg a kaszát s az ekét, amely mellől hozánk jött, semmivel sem alábbvaló szerszámok ezek a tollnál vagy a kalapácsnál. Ne restelje, ha egy kicsit nehezen írta alá a nevét, mielőtt a kakastollas kalapot a fejére tette, ellenkezően: minél többre viszi nálunk, annál nagyobb önérzettel beszéljen róla. Ismertük nem egy öreg bajtársunkat, aki a legeslegegyszerűbb sorsból, talán még elemi iskolai végzettség nélkül került a csendőrséghez s akit később, mint őrsparancsnokot nagyobb tisztelettel és megbecsüléssel fogadott körébe őrsállomásának uri társasága, mint sok diplomás embert. Soha senkinek nem jutott eszébe, hogy egyszerű származásukat a szemükre vesse, mert nem az apjuk nemességét bizonyították be, hanem a magukét: a maguk lelkének, erkölcsének, gondolkodásának és munkájának nemességét.

Az ország tulnyomó részének közbiztonsága a csendőrök vállain nyugszik, akik de sokat nem alszanak azért, hogy más nyugodtan alhassék. Nem várunk érette dicshimnusz, de leparasztozást sem. Mi ismerjük a magyar csendőrt, erényeivel és olykor talán hibáival együtt és éppen, mert ismerjük, megköveteljük számára azt, ami megilleti.

Nem akarunk mi beteges érzékenységet tenyészteni, sem pedig alapjában véve ártatlan tréfával szemben furkósbottal felvonulni, mi csak önérzetet akarunk és intelmet azok számára, akik feljogosítottaknak gondolják magukat arra, hogy ezt az önérzetet megsértsek. Nemcsak egymásnak tartozunk ezzel, de a tollas kalapnak is, amely szántó-vető becsületes magyar emberek, nem pedig félszeg parasztok fején hirdeti a törvényt és a mindenkinek egyformán kijáró igazságot.

Katonai büntetések a régi világban.

Irta: báti BERKÓ ISTVÁN ny. ezredes.

A régi hadseregben a büntetéseknek és fenytéseknek egész kodexe alakult ki azalatt a három évszázad alatt, amely a hadsereg fennállása folyamán, vagyis a harmincéves háboru elejétől, a világháborút befejező összeomlásig eltelt.

Egyes büntetések, bár részleteikben a haladó korrall együtt változtak, lényegükben a mai napig fennmaradtak. Sokat azonban időközben törölt a jobb belátás és az emberesebb érzés.

A hadi regulák, vagyis a mai hadicikkek ősei, az ellenség előtt elkövetett súlyosabb vétkeket ugyan éppen úgy halállal büntették, akár csak napjainkban, azonban a halálbüntetés végrehajtásának részletei sok tekintetben különböztek a mostaniaktól.

Utóvégre egészen mindegy, hogy az embertől miféle módon veszik el az életét. A régi katonák azonban abban is kerestek és találtak fokozatokat és pedig a szerint, hogy valakit kisebb vagy nagyobb testi fájdalommal, illetőleg lelki gyötrellemmel akartak kimulasztani az árnyékvilágból. Továbbá azt is tekintetbe vették, hogy valakinek az emléke még haló poraiban is gyalázatos maradjon-e vagy sem.

Azonkívül a megtorlás nagyságát régente sokszorosan nagyobbra szabták, mint ma. Amit ma talán lehetetlenül szigorú büntetésnek tartanánk, az például a harmincéves háboruban mindennapi, megszokott dolog volt és fel sem tűnt.

A halálbüntetés kiszabása vagy jóváhagyása az ezredtulajdonos jogát képezte. S ha az ezredtulajdo-

nos, magasabb tábornoki rangban állván, nem személyesen vitte ezredének parancsnokságát, akkor egyéb jogokkal együtt ezt a jogot is átadhatta az ezredparancsnokságban őt helyettesítő alezredesnek. S ez a jog a XVIII. század közepéig még az ezredbeli tisztek halálbüntetésére is kiterjedt, kivéve, ha azt párbajozás miatt mondták ki valaki fejére; mert ebben az esetben a jóváhagyás az uralkodót illette. Az ezredtulajdonos egészen a XIX. század közepéig volt ekként ezredének élet és halál fölötti ura.

Az elitáltak számára kegyelmet kérni az ezred két zászlósa volt hivatott. S ezt akkor is meg kellett tenni, ha a legelvetemültebb bünösről volt szó, vagy ha egészen nyilvánvalónak látszott, hogy kegyelemtől szó sem lehet.

A halálbüntetést különböző módokon hajtották végre. Legenyhébb fokának volt és van ma is elismerve az agyonlövés, ami a katonához még tényleg a legméltóbb. Nem kell nagyon messzire mennünk e téren a példakeresésben, csak az 1849 október 6-án Aradon kivégzett tizenhárom honvéd tábornok szomorú halálát kell tekintenünk, akik közül négyet, éppen enyhítésképen, agyonlőttek és kilencet a bitófán végeztek ki. Az agyonlövést különben a nagyon régi időkben csak ritka esetekben és akkor is csak olyan cselekedetek megtorlásául alkalmazták, amelyek a katona egyéni becsületén nem ejtettek csorbát.

A harmincéves háboruban a legelterjedtebb kivégzési mód gyanánt az *akasztás* szerepelt. Minden táborban vagy téli szálláson a bitófa felállítása éppen úgy a tábor vagy szálláskörlet nélkülözhetetlen berendezéséhez tartozott, mint akár a főőrség helyének a kijelölése. A téli szállást képező város piacterén felállított akasztófa azonban kizárólag katonák részére szolgált; holmi szürke »cibil« nem juthatott ahhoz a kivételes megtisz-

A Márciusban higgy, fiam!

A Márciusban higgy, fiam!
A Március: hit, élet,
Feltámadás, megújulás,
Erő, varázs, ígéret...

A Márciusban higgy, fiam!
A tél bilincse gyöngé —
Szétemlik, széthull, hogyha langy
Szellő fuval fölötte...

A Márciusban higgy, fiam!
Öröklét szunnyad abban:
A márciusi ifjúság
Ígéje halhatatlan...

A Márciusnak higgy, fiam!
Bűvös szellemszavára
Egy tespedő nép talpra állt,
Hogy béklyóit lerázza...

A Márciusnak higgy, fiam!
Lobbanjon lángra véred,
Lengjen körül ígérete:
A márciusi lélek!...

Petőji ilyenkor szavalt
Szent honfitűzben égve —
Szabadság gyújtó himnusza
Szállt a mosolygó égbe'...

Vak éj után — reménysugár
Ilyenkor gyúlt először,
Titáni had — honvédsereg
Ilyenkor nőtt a földből...

A Márciusban higgy, fiam!
— Széttépve bár, de élünk —
S a Március, szent Március
Meglásd — csodát tesz vélünk!

Vályi Nagy Géza.

Péró.

Irta: ZSIRKAY JÁNOS.

Ma sem tudnám megmondani, miért hívtuk Péró-nak azt a nagybajuszu, marcona arcu szerb zsandárt, aki három hónapig úgy őrzött bennünket, mint a szeme fényét. Azaz, hogy még annál is jobban, mert Péró, azaz rendes nevén: Milán Lubics csendőrőrmester a becsületét féltette bennünk no meg azt a jó hírnevét, amit hosszú katonai szolgálataival szerzett meg magának, aminek elismerése ott ragyogott különböző arany és ezüst medáliák formájában a mellén. S ha ez a jóhírnév elveszne, ugyan mit is érne többé az ő élete abban az országban, ahol már a két éves fiú katonasípkát hord a fején s ahol úgy hozzá vannak szokva a háborúhoz, mint részeg ember asszonya a hátbaveréshez. De Péró teljesítette is a kötelességét derekasan. Semmi más nem érdekelt a világon, csak az a száz egynéhány magyar

teltetéshez, hogy ezen az ugynevezett »szállásbitón« végezze földi pályafutását.

A gerendából ácsolt akasztófa már a civilizáció egyik diadalaként tekintendő, mert eredetileg fákra kellett felhuzni az arra ítélt harcosokat. Ennek is volt alapja. A szökevényeket és az árulókat, továbbá a kémeket ugyanis kiszáradt fára akasztották, az egyéb bűnösöket pedig élő fára, ekként is különbséget téve közöttük. Az elfogott szökevényeknek akasztással való büntetése még a XVIII. században is dívott, de akkor már bitófán magasztalták fel őket. Az akasztott embernek három napig kellett a fán vagy a bitón lógnia, azután el lehetett temetni. A kötél a hóhér tulajdona maradt, aki jó pénzért darabonként eladta a babonás embereknek.

Lopást, rablást, erőszakosságot a legtöbb esetben akasztással büntettek. Az akasztás a harmincéves háboru idején majdnem olyan sűrűn osztogatott büntetésszámba ment, mint a világháboru előtti boldog időkben a hatóra vas. Midegyik ezred törzsének szervezetszerű állományában ott találjuk a hóhért, segédekkel együtt. Mondani sem kell, hogy a katonák előtt ezek az emberek a legmegvetettebb személyiségek voltak. Meneteknél nem is vonulhattak az ezred zászlói alatt, hanem külön zászló alá kellett sorakozniuk. A hóhérlegények egyébiránt a gonosztevő katonák közül kerültek ki, akik rendszerint olyan módon kerültek ebbe az alkalmazásba, hogy választaniuk kellett valamely súlyos büntetés elszენvedése vagy pedig a hóhérlegényi teendőknek bizonyos ideig való ellátása között. Ha ez az idő letelt, akkor becsületüket visszakapták és többé senkinek sem volt szabad szemükre vetni, hogy miféle gyalázatos szolgálatot teljesítettek.

Tekintve a harmincéves háboru erkölceit, alig mult el nap, hogy akasztás ne fordult volna elő. Nem

kellett oda mindig haditörvényszék vagy paragrafus; elegendő volt, ha a vezér vagy az ezredes egyszerűen elrendelte ennek vagy amannak az embernek a felakasztását. Még nagyon bűnösnek sem kellett lennie az illetőnek. Például az egyik város ostroma alkalmával az egyik tüzért, aki a város tornyát 24 lövés közül egyszer sem találta el, felakasztották.

Előfordultak esetek, hogy egyszerre sok embert kellett felakasztani, például valamely csatavesztés után, amidőn is a gyávaságot kellett megtorolni, vagy pedig valamely zendülés leverése alkalmával, ami egyébiránt akkortájt majdnem olyan sűrűn történt, mint a régi békevilágban a jó vidéki helyőrségekben a zenés takarodó. Az ilyen tömeges ekzekúcióknál egyszerűen valamelyik terebélyes fa ágait aggatták tele a bűnösökkel. Persze legtöbbszörre mindennemű haditörvényszéki tárgyalás mellőzésével.

Másik kivégzési mód volt a *lefejezés*. Ezt is az ezred hóhéra hajtotta végre, még pedig valamely város főterén az egybegyűlt lakosság szemeláttára. A fejevétel bárdal vagy palossal történt és bizony nem egyszer megesett, hogy a bakó elhibázta és ismételten kellett sujtania.

A *felnégyelést* eleinte az eleven emberen hajtották végre; később azonban már csak a lefejezett bűnös holttestét szelték négyfelé és az egyes darabokat a forgalmasabb utakra függesztették ki, elrettentő példa gyanánt. Ilyen sorsra jutott Lehmann Gottfried, császári dragonos kapitány is 1701-ben, azért, mert Rákóczy Ferencnek bécsujhelyi fogságából való szökését elősegítette.

A törököktől átvett kivégzési módnak ismerték az elevenen *karóbahúzást*. Ezt a barbár eljárást a német és általában a nyugati országokban lehetőleg mellőzték; annál jobban dívott Magyarországon, ahol pél-

fogoly tiszt, akiket az őrnagya Albánián át az ő kezére bízott. Nagy megtiszteltetés volt ez a Lubics számára. Meg is akart annak felelni becsülettel. Hosszu, nehéz volt az ut nagyon. És olyan nyomoruságos, hogy bizony sokszor nem bántuk volna, ha beváltják azt a fenyegetést, amivel Nisben ijesztgettek bennünket, hogy egy gépfegyver majd elintézi a kérdést, ha már másképp nem lehet megtalálni a menekülés útját. Furcsa is volt az nagyon. Azaz, hogy borzalmas inkább. Egy egész ország a menekülés országútján. A népvándorlás kora elevenedett meg a rigómezei sikon: végetlen hosszú sora a kocsiknak, tele rakva ruhafélével, tarka ágyneművel, közülök szipákoló, kócos gyermekfejek, akiknek sirása vagy kacagása oly ellentétesen keveredett bele a varjak káromlásába. Ugy bele illettünk mi is ebbe a szomorú környezetbe! Rongyosak és gondozatlanok voltunk, hiszen már harmadik hónapja róttuk a sáros, gondozatlan utak végtelenjét, látva magunk mellett elhaladni a beteg Petár király s az öreg, ősz Pasics gépkocsiját is... Egyetlen vigaszunk:

— Jönnek a mieink...

Ennek a gondolatnak az öröme ott ragyogott a nyomoruságtól, éhségtől sápadt arcunkon... Péro tudta ezt jól. Leolvasta ezt az érzést az arcunkról. De el nem árulta volna a világért sem. Olyan egyforma volt mindig, mint a paragrafus. Rideg és kiméletlen. No, meg kötelességteljesítő az összeroskadásig. A melléje rendelték nem igen hasonlítottak hozzá. Számítók, önzők és szeszélyesek. A hangulatuk szerint hol kiméletlenek, hol durvák, hol meg nagyon is pajtáskodók voltak s főként nem vetették meg a kereseti lehetőségeket, amit a dohánnyal való manipulálás igen könnyen jövedelmező üzletággá fejlesztett. Pedig akkor

már nem igen lehetett sokat kapni a szerb pénzért s az albánok ugyancsak tiltakoztak a papirdinárosok ellen és magyar pénzt kértek tőlünk, aminek akkor igen nagy keletje volt. Természetesen, mi nem igen tudtunk sokat a világ folyásáról. Szeptemberben indítottak bennünket utnak és még decemberben is kóboroltunk a szabad ég alatt, Albánia hegycsucsain, ember nem lakta hősivatagain. A kísérő csendőrök arcáról azonban nem igen sok jót olvastunk le s ami a legfeltűnőbb volt, viselkedésük egészen megváltozott velünk szemben. Kedvesek, udvariasak lettek és minden igyekezetük az volt, hogy megkedveltessék magukat velünk. Esténként, ha a hómezőkön táborot ütöttünk, szívesen segítettek a tűzrakásban, sőt kólozni is kezdtek csakhamar, amihez nem is kellett sip vagy duda, a decemberi szél és fagyos hideg ugyancsak megadta hozzá a taktust.

Csak Péro nem változott. Nem tiltakozott ugyan az ilyen barátkozás ellen, de soha részt nem vett abban. Rendesen külön ült s nem vegyült egyik csoportba sem. Megmaradt egyedül — magának. Fegyverét az ölébe vette ilyenkor s könyökét a térdére feszítve, a tenyerébe támasztotta a fejét és nézett a hómezőkön keresztül messze... messze valahová, ahonnan olyan sajátságos, mély, tompa dübörgés hallatszott, mintha a föld morajlott volna... De hisz morajlott is... Egy egész ország megingott erre a dübörgésre...

El-elnéztem a Péro arcát. Szerettem volna olvasni róla, vajjon mit rejteget bévül ez a márványkeménység? Sötét-kék, hosszú zsandárköpenye végigomlott ruganyos testén s ellenző nélküli kis kék sipkája csak még jobban kiemelte arca merev, szigorú vonásait. Szerettem volna olvasni a gondolatait: vajjon mit érez? Mire gondol?... De nem lehetett megközelíteni. Olyan volt, mint a sün, megszártta,

dául a kuruckorban az ellenfelek elég gyakran húzták karóba egymás elfogott vitézeit. A törökkel viselt hadakozásoknál szintén sokszor előfordult. Sőt azokat a katonákat, akik a törökhöz szöktek át, kézrekerülés esetén még a XVIII. században is felnyársalták.

Hasonlóan barbár eljárás volt az elevenen *megégetés*, amely különösen a varázslók számára volt fentartva.

A császári seregeknél addig, amíg a gyalogság egy része hosszú kopjával volt felszerelve, egyik speciális katonai kivégzési módnak ismerték a kopjával való *leszurást*. Azonban ez sem ment minden ceremónia nélkül. Bizonyos számú kopjás gyalogost, előreszegzett kopjával, egymással szemben két sorba állítottak fel. Az elitétet odavezették, bűneit és ítéletét felolvasták, azután a profosznak átadták, aki őt a kopjasok által képezett utcába lökte. Ezen az utcán kellett volna végighaladnia. Azonban egy, legfeljebb két lépés után már holtan terült el a földön.

A halálbüntetést a XVIII. század második felében még a tüzfegyelem fentartására is alkalmazták. Azt a katonát, aki ellenség előtt parancs nélkül elsütötte a puskáját, a szakaszparancsnoknak kötelessége volt menten leszurni.

A *kerékbetörés* a művelt nyugat középkori, sőt ókori találmányának tekinthető. Bár különösen a polgári igazságszolgáltatásban alkalmazták, példáját azonban megtaláljuk a harmincéves háború császári hadseregénél is. Ennek a rettenetességnek is voltak fokozatai. Ha azt akarták, hogy a bűnös minél tovább szenvedjen, akkor a végtagoknál kezdték a csontoknak darabokra való összetörését. Ha pedig kegyesen rövidíteni óhajtották a kínokat, akkor legelőször a fejét vagy a mellkast rörték össze.

Mindezek a rettenetességek egészen a XVIII. szá-

zad második feléig érvényben maradtak a katonai igazságszolgáltatásnál. Alkalmazásukra azonban hovatovább már nem került sor, mert a harmincéves háborút követő évtizedekben, de különösen a XVIII. század elejétől, a hadseregben civilizáltabb szellem kezdett kifejlődni, hár a mai szemüvegen nézve még mindig elég kegyetlen eszközöket használtak a büntetések végrehajtására. Kivégzési módokul a gyakorlatban már csak az akasztás és az agyonlövés maradt meg.

Nem kevésbé hátborzongatók voltak a régi katonai világnak egyéb, nem halálos célzatu büntetései. Hirből még manapság is ismeretes, sőt átvitt értelemben szólamóddá vált, a *vesszőjutás*. A hadseregben a múlt század közepéig alkalmazták. Száz vagy kétszáz katonát, egymással szemben, két sorban állítottak fel. A gyalogságnál mindegyikük vas töltővesszőt tartott a kezében, a lovasságnál pedig az akkor még szokásos farmatringot vagy a kengyelszijat használták erre a célra. A vesszőfutásra ítélt katonának, az ítélet szerint, egyszer vagy többször végig kellett haladnia a két sor között, még pedig teljesen ruhátlan felsőtesttel. A menetütem tőle függött, vagyis, miként Petőfi erről a proceduráról tréfásan írja »sétál vagy fut, ahogy tetszik«. Közbe persze a vesszős vagy kengyelszijas bajtársak mindegyike ráhuzott egyet úgy, hogy mire a sor végére ért, bizony felrepedt a bőre. Érdekes, hogy a harmincéves háborúban a svédeknel, majd a császáriaknál is, az a szokás jött divatba, hogy a vesszőfutás elszenvedésére helyettessé lehetett állítani. Kipróbált idegzetű és edzett bőrű kamarádok jó pénzért szívesen vesszőfutottak a gyengéb, érzékenyebb bajtárs helyett. A büntetés elszenvédése azonban annak számított, akire kimondották, nem pedig annak, aki elszenvedett. Gusztáv Adolf svéd király elrendelte, hogy az a katona, aki pénzért más helyett háromszor vesz-

aki hozzányúlt. Nem fogadott el semmit, még csak egy cigarettát sem, inkább ő igyekezett szerezni a számunkra, ha kifogytunk belőle. De ezt is csak úgy, egy közkatona által, hogy annak köszönjük s ne neki; még egy köszönést sem akart tőlünk, hogy azt ne mondhasa valaki róla hogy a »svaba« vagy a »magyarszki« tiszt megvesztette.

A többiek azonban nem igen vettek példát a Péro rátarti zárkózottságából. Nevetségesnek találták, hogy a »národnik« úgy borotválja az arcát, akárcsak még mindig Nisben volna s a csizmája is fényes, pedig hát volt olyan kiéhezett fogoly, aki ezt a csizmatisztító kenőcsöt igen szívesen elfogyasztotta volna, hogy csak valami zsiradékféle legyen a gyomrában. Olyan különös volt ennek az őrmesternek a piperköcsége az Albán hegyek között. Mikor mi mindnyájan benőtt arccal, mosdatlanul, gondozatlan állapotban tengődtünk, nem tudva, hogy megérjük-e a holnapot, akkor ő borotválkozik és úgy kiken a bajuszát, mintha csak modellt akarna állni az »*Es ist erreicht*«-féle Vilmos császár bajuszhoz. Kötekedés? Vagy legénykedés? ... Kérdeztük önmagunktól, anélkül, hogy választ adhattunk volna rá, hiszen Péro olyan hallgatag volt, mint a sír. Pedig már a táborban olyan különös hírek keringtek. Gyanus és rejtélyes lovasfutárok jöttek éjszakánként a »goszpodin Major«-hoz s tettek jelentést olyan dolgokról, amik persze, nem juthattak a mi fülünkbe. De azért, hogy, hogy nem, mégis csak eljutott. Egy napon csak azt halljuk, hogy nem sokáig maradtunk a szerbek kezén, átadnak bennünket az olaszoknak. Durazzóig vagy Valonáig kísérnek csak bennünket Péroék s aztán ... a jó Isten tudja, mi lesz. A szerb katonák tagadták a hirt. Erősítették, hogy inkább mind ott halnak

velünk a hegyek közt, minthogy átadjanak bennünket bármilyen idegen hatalomnak.

— Nagyon drágák vagytok ti már nekünk, sem hogy lemondani akarnánk rólatok ... mondogatták tréfásan bár, de a mélyén halálos komoly meggyőződéssel. A ragaszkodásnak ez a »megható« megnyilvánulása, nem mondhatnám, hogy valami különös jókedvre hangolt volna bennünket. Elvégre is, fübe harapni mindig ráér az ember, hát még ott, ahol voltaképen fü sem terem, legfeljebb csak szikla.

Valahogyan Pérótól szerettünk volna megtudni egyet-mást a sorsunkra vonatkozólag. Tudtuk, ha ő mondana valamit, annak értelme volna, mert ő nem beszélt soha a levegőbe. Ugy tudott hallgatni, akárcsak egy született diplomata. Hogyan tudott volna felvilágosítani, ha akart volna. Megkísértem. Valahogyan jó viszonyban voltam vele. Ambátor nem igen volt egymással különösebb dolgunk, de azért nem igen voltunk ellenszenvések egymásnak. Az ilyesmit meg szokta érezni az ember. December közepe felé járt az idő s egy elhagyatott üres dzsámiában találtunk menedéket. Pokoli hegyek közé volt szorítva ez a pár házból álló albán falu, amelyben egyetlen élő embert nem találtunk. Nem igen szerettek a szerbekkel találkozni, úgy látszik. Igazi decemberi zimankó, amikor a havaseső csonttá fagyaszt minden életet.

Este volt már s a holdvilág kísértetiesen sütött be a dzsámia szűk ablaknyílásain. Pihenni szerettem volna, de nem jött álom a szememre. Kimentem az udvarra. S ahogy kilépek, szembe találkozom Péroval. Éppen az öröket vizsgálta s állitgatta fel a kerítés mellett. Milyen fölösleges buzgóság. Ugyan ki merne innen megszökni? ... A biztos pusztulás martaléka volna rövidesen.

szót fut, kivégzendő; azt a kapitányt pedig, aki megengedi, hogy századának valamely tagja erre a becselenségre vállalkozzék, e kell bocsátani állásából.

A vesszőfutást a XIX. század elejétől, békében, különösen a szökevényekkel szemben alkalmazták. Azelőtt, mint tudják, felakasztották őket. A múlt század közepe előtt a katonának állt legény hosszú évekig hazájától távol, idegen országok helyőrségeiben lévén, bizony sokszor elfogta őt a honvágy és valóban nem lehet csodálni, ha megszökött. Sőt ismételten megszökött. Persze majdnem mindig kézrekerült és akkor el kellett szenvednie a vesszőfutást, amely egyébiránt 1855-ig divott a hadseregben.

A többi büntetések is a testi fájdalomra vagy az örökké látható megbélyegzésre voltak alapítva. Aki olyasmit követett el, ami tisztességes katonához nem méltó, annak tüzes vassal *szégyenbélyeget sütöttek* az arcára. Ezt ugyan soha le nem moshatta semmi. Amellett az illetőt kilökték a hadseregből és a hóhér korba csolta ki az ezred körletéből. Barbár eljárási mód volt ez a megbélyegzés és csak a XIX. század elején törültek a hadsereg szabályai közül. Az esküszegők-nél a mutató- és a középsőujjat vágták le, vagyis azokat az ujjakat, amelyeknek felmutatásával annak idején az esküt letette.

A svéd hadseregben a harmincéves háború alatt divott testi fenytékek egyik sajátos módja volt az úgynevezett *»faló«*. Deszkából lóalakot róttak össze, a megfenyítendőt pedig, hátrakötött kezekkel, élesre faragott deszkára helyezték, sőt lábaira súlyokat is kötöttek. El lehet képzelni, hogy micsoda pokoli kínokat kellett szegénynek kiállani addig a pár óráig, ameddig ez az embertelen büntetés tartott. Sokan egész életükre nyomorékká lettek.

A legelterjedtebb és a gyakorlatban leginkább hasz-

nálatos büntetés volt a *botozás*. Annyira sűrűn alkalmazták, hogy szinte már nem is ment büntetésszámba. Meg kellett azonban különböztetni azt a botozást, amelyet csak úgy hevenyében osztottak ki és azt, amelyet deresre fektetve, ruhátlan testtel kellett végigszenvedni.

Az előbbinek gyakorlására tág teret nyitott az a szabály, amely még az altisztnak is jogot adott, hogy *»in flagranti«* fogott alárendeltjére azonnal négy botütést mérhet. A tiszteknek persze több ütésre volt joguk, amit vagy sajátkezüleg oszthattak ki vagy valamelyik altiszttel végeztethették. A százados 25 botot diktálhatott, azonban ennek kiosztása már a deresen történt.

A bot-világ a katonaságnál egészen a múlt század hatvanas éveinek derekáig tartott. Állítólag a boldog emlékü Erzsébet királyné gyengéd szívének közbelépésére szüntették meg véglegesen. Nagy megdöbbenést keltett, amikor I. Ferenc József császár és király elrendelte, miszerint vége a huszonötnek. Nemcsak a kapitányok, hanem még a magas állású generálisok is kétségbeesetten csapták össze kezüket. El nem tudták képzelni, hogy e nélkül fegyelem egyáltalán létezhet. Zendülésektől és egész katonai forradalmaktól tartottak. A gyakorlat mihamar bebizonyította, hogy félelmük alaptalan volt.

Botozni mindegyik előjárónak joga volt tiszti rangban nem álló valamennyi alárendeltjével szemben. Az alárendeltség meghatározását is eszerint mondták; például az örvezető *»a káplár botja alatt állott«*, a káplár az őrmesteré alatt és így tovább. A XVIII. században addig, amíg az ezredhadsegéd nem viselt tiszti rangot, úgy ő, mint a hasonló szolgálati állásban levő sebész is az ezredtörzshöz tartozó előjárók által megbotozható volt. Utóbbit például a hadsegéd

Péróra néztem s ő mintha eltalálta volna gondolatomat.

— Kell! Ez a rend!... — mondotta röviden. Majd hozzátette. — Elvégre is én vagyok a felelős értetek!... S ha eddig nem hoztam szégyent, nem akarok szégyenkezni az utolsó nap sem. Az ördög nem alszik.

— Az utolsó nap?... — fogtam el a szót. És szinte önkéntelenül a Péro keze után nyultam. A szeretetnek ez az önkéntelen megnyilvánulása, úgy látszik, felmelegítette a rideg csendőrmester szívét is. Elfogta a kezemet és megszorította.

Én azt mondom:

— Mi szerettünk téged, őrmester — jó ó-szerbiai szokás szerint tegezve őt — nagyon jó voltál, derék ember voltál, igazságos voltál...

Péro válaszolni akart, de mintha elszorult volna a torka. Csak köhögött. Valami reszelte a torkát.

— Ha baj lesz, hát csak írj nekünk, Péro... Nem lehet tudni semmit... Hátha tudunk egyszer segíteni rajtad...

Péro a zsebébe nyult és kivette a kis szolgálati könyvét. Lapozgatott abban, majd ide mutatja nekem. És azt kérdi:

— Ismered?

Meglepődöm. Egy Kossuth bankó volt.

— Hogyne ismerném! — mondom és most már az én lorkomat reszelte valami különös érzés. — Hogyne ismerném! A mi pénzünk volt az valamikor régen... Mikor mi is harcoltunk a mi szabadságunkért...

Erre Péro:

— A szabadság pénze!... Lásd, ti is úgy voltatok egyszer... Itt van a mi pénzünk is: a dinár. A hivány albán vlsszadobja, pedig...

Elfult az indulattól. Az arcát előntötte a belső tűz heve, tekintete izzott, mint a parásló szén.

— Mi szeretjük a szabadságot... Talán mind elpusztulunk is ebben a szeretetben. de hát mi nem élhetünk másképp... nem élhetünk...

A keze megrándult és az engém kicsuszott belőle. Vigasztalni próbáltam.

— Eljősz hozzánk!... Ott jó dolgod lesz... Meglátod csak... Ott is van ám olyan jó rakia, mint nálatok!... — mondtam tréfálkozva.

Előbb hallgatott. Aztán megszólalt. Szinte hörögve beszélt.

— Én?... Idegen országba?... En?... Soha!... *Ne félts te minket... Ha egy talpalatnyi földünk marad is... Akkor is kimarjuk, kiverekedjük a mi Nagy-Szerbiánkat... Ne félts te minket...*

És megszorította a kezem. És elment...

Másnap reggel Péro összegyűjtötte az embereit. Felállította őket sorjában, megvizsgálta őket és tisztelgést vezényelt. Mikor megindultak, hirtelenül elkapta a fejét. Nem akarta, hogy lássuk, amint egy könnyesepp cikkazik a szempillájáról az arcán végig... És én sokáig néztem Péro után... Sokáig a fülemben csengett a szava.

Ne félts te minket... Ha csak egy talpalatnyi földünk marad is... Kimarjuk, kiverekedjük a mi Nagy-Szerbiánkat...

*

Hány év telt el a szomorú decemberi reggel óta? Nem is tudom. Hiszen a háborús évek mindig oly borzalmasan

már megbotozhatta, mert az ő »botja alatt állott«, vagyis az neki a közvetlen előjárója volt.

Megjegyezte a szabályzat, hogy szomorú dolog volna azonban, ha az ezredhadsegédet meg kellene botozni.

A bot a katonai rang kifejezésére is szolgált. A káplárnál mogyorófa pálcá, az őrmesternél spanyol nád-vessző fejezte ki a méltóságot, míg a főtiszteknek csontnyelű, fényezett pálcái voltak. A törzstiszt még diszesebb botot viselt. Szóval, a törzstiszt botja (Stab) és a főtisztek és az altisztek pálcája (Stock) között különbség állott fenn. Az altiszti pálcák végére szíjből fülecset alkalmaztak, amellyel a pálcát a kabát gombjára akasztva kellett viselni, úgy hogy az mindig kéznél legyen. Még a méreteit is meghatározták. Alsó végének csak olyan vastagnak kellett lenni, mint a puskacső kalibere. Végére semmiféle bádogfoglapot sem volt szabad tenni és hegyén sem lehetett görcs vagy egyéb kinövés.

A bot alkalmazására nézve azt mondotta a szabályzat, hogy az ütéseknel a fej lehetőleg kerülendő. Durva lelkű botozók azonban ezt a lehetőséget nem nagyon respektálták. Sőt felháborodásukban gyakran nem is folyamodtak a bothoz, hanem pofonokkal, ökölcsapásokkal és rugásokkal adtak kifejezést haragjuknak. A régi idők felfogása és erkölcsi színvonala különben nem is nagyon irtózott az ütlegeléstől. A katonák rendszerint igen alacsony sorsból származván, már a szülei háznál állandó verés közepette nőttek fel és talán nem is esett volna jól nekik a menázi, ha boldog gyermekkoruk emlékeinek felelevenítéseken mindennapi zupájukba néhány pofont bele nem aprít az a jólelkű káplár ur vagy őrmester ur.

Az ütés-verés a katonaságnál a XVIII. században élte fénykorát. Minden apró tévedésért már zuho-

és duplán számítanak... Péro már régen elmosódott az emlékemben, hiszen nemcsak a háború, de a forradalmak s a kommun is gondoskodott róla, hogy ne legyen se időm, se kedvem el-elmerengeni a háborús emlékeken... Egyszer csak néhány ellenforradalmi tiszttel elfognak a vörösök Szegeden s a franciák mentenek át Uj-Szegedre, amelyet akkor a szerbek tartottak megszállva. Mikor az ujszegedi hídfőnél a francia autóról leszállok, egy kékruhás szerb csendőrt pillantok meg. Ott áll a hídnál éppen azzal a szoborszerű, elmélázó gondolattal, amellyel ott merengett az albániai havasokon. Valami megremegett bennem. Eszembe jutottak a szavai:

— *Ha csak egy talpalatnyi földünk marad is... Kiverekedjük Nagy-Szerbiát!...*

És ime!... Itt van!...

Mikor minden veszve volt is: ez az egyszerű szerb csendőr Nagy-Szerbiáról álmodozott s annak képét hordta a lelkében. Az álom valóra vált!... Kedvem lett volna odamenni, vállára tenni a kezem és azt mondani neki:

— Igazad lett, Péro... Kiverekedted!... De a másik pillanatban már elfordultam tőle, hogy ha észre talál venni, ne lássa meg a lepergő könnyeim, amelyek most az én szememből folytak, mint azon a decemberi reggelen az övéből, aki most diadalmas népének győzelmén ott ül a szegedi hídnál, a szőke Tisza lábánál és áhító tekintettel bámult Belgrád felé... Ahonnan a lelkébe szívta azt az erőt, amely országokat képes hódítani akkor is, amikor már minden elveszett... Csupán a hit és az akarat minden akadályt legyőző erejével...

Ezért nem fogom Pérot sosem elfeledni...

gott az ütleg. És pedig bökezű adagolásban. Khevenhüller altábornagy a XVIII. század első felében kiadott szabályzatában céloz is erre, amidőn megszabja, hogy »a káplárnak nem szabad a katonákkal szemben brutálisnak lennie, mint némelyek szokták, akik addig ütöttek azokat, amíg csak erejük engedi«. Sokszor olyan embertelen módon történt ez a pompás fegyelmezés, hogy a szerencsétlen médium egész életére nyomorékká lett, megvakult, megsüketült, sérvet kapott vagy megsántult. Mária Terézia ismételt adott ki rendeleteket a legénység testi bántalmazása ellen, sőt megparancsolta, hogy ha valaki egyik alárendeltjét nyomorékká üti, akkor a rokkantsági nyugdíjat annak egész életére fizetni tartozik. A pofonokat, ökölcsapásokat és rugásokat pedig eltiltotta, hivatkozván a bottal osztogatható fenyegetésre. Egyben elrendelte, hogy aki valamely katona megfenyítésénél nem az előírt botot használja, hanem pofonokat, ökölcsapásokat és rugásokat alkalmaz, azt azonnal el kell bocsátani állásából.

Hiába volt minden. Nem volt kivonulás vagy egyéb foglalkozás, ahol mindegyik katona meg ne kapta volna a maga napi porcióját. A régebbi korban még az altisztek is. Az ő megbotozásukra nézve azonban akként intézkedett a szabály, hogy ez ne a legénység személtárára történjék.

Mária Terézia a megbotozhatóságot 1769-ben már csak az örvezetőkre és a közlegényekre korlátozta.

A botozás joga azonban nemcsak magukkal a katonákkal szemben volt gyakorolható, hanem mindazokkal szemben, akik a táborban vagy a kaszárnyában állandóan tartózkodtak és így tulajdonképpen az ezred kebelébe tartoztak. Tehát a katonák feleségei, gyermekei és esetleges szolgálai is meg voltak botozhatók. De ő felettük csak a profosz botja suhogott. Menetek alatt a gyülekeztetve utazó családtagok között fentartandó rendnek hatalmas eszköze volt a profoszi bot. De nemcsak a rendbontásért és az engedetlenkedésért, hanem egyéb erkölcsi eltévelyedésekért is meg lehetett botoztatni őket. Például a XVIII. század első felében az egyik katona felesége bűnös viszonyt kezdett egy másik katonával. Egy csomó botütésre ítélték, amelyet hozzá még szerelmes gavallérjának kellett rámérnie. És pedig úgy, hogy önagyságát deresre fektették és ruhátlanították.

Az asszony nép megfélemezésére különben más büntetéseket is lehetett alkalmazni, így például a szégyenfához kötetést, a kalodába zárást vagy az ugynevezett hegedüt. Az utóbbi szerszám két vastag deszkából hegedű alakban kivágott készülék volt, amelybe a nyakat és egymás alá a két kezét lakatolták. Ezzel a kolonccal kellett azután néhány napig járni a bűnösnek. Leginkább pletykálkodással lehetett kiérdemelni.

A legénység ütlegelésénél a lovas katona azt a kiváltságot élvezte, hogy kivonulások alkalmával nem bottal, hanem kardlappal lehetett néhányat ráhuzni. Ez benne állott a szabályzatban.

De voltak a legénységnek olyan tagjai is, akik a markukba nevettek, ha másokat botoztak. Ezek a személyiségek a hangászok voltak. Őket tudniillik a XVIII. században még nem lehetett megbotozni és pedig azért, mert kötelmeikhez hozzátartozott a legénység vidítása a menetek alatt. Már pedig annak aligha lesz kedve mókákra vagy dalolásra, akire előbb egy jót ráhuznak. (E szerény sorok írója meg nem állhatom, hogy ezzel kapcsolatban a magam emlékei közül el ne mondjam az alábbi kis esetet. Fiatal hadnagy koromban egy alkalommal gyakorlatról vo-

Diaz olasz tábornagy temetése: Az olasz király, Mussolini és az olasz kir. hercegek a temetésen.

nultunk be. Hátraszólok a századnak, hogy énekeljenek. Alig néhányan fognak bele. Odakiáltok, hogy hát mi lesz. Az őrmester, segíteni akarván, odaugrik az egyik szótlanul bandukoló kis tót bakához, nyakavágja és rákiált »kracs!« (ordíts!) A szegény ijedten belevág a nótába: »Ugyi, babam, szip a katonaillet!« A régi idők hangászeit, úgy látszik, meg akarták kimélni az ilyen paradoxonoktól.) A hangászoknak ez a kiváltsága, az ő őszinte fájdalomukra, később megszűnt azzal a hivatással együtt, hogy ők legyenek a század bohócái.

A határtalan botozás a civilizáció és az emberek önérzetesebb gondolkozása folytán lassan-lassan kezdett ritkább lenni. A múlt század második felében már nem zuhogott a káplárpálca nyakra-főre, hanem leginkább csak akkor, ha a százados vagy a nála magasabb állású előjáró külön fenyegetésként azt kiszabta. Az alantós tiszteknek és az altiszteknek már II. József ideje óta nem volt joguk az önhatalmu botozáshoz.

Azt lehetne gondolni, hogy a rakoncátlan katonát az egyszer vagy kétszer elszenvedett huszonöt észre térítette. Bizony nem mindig. Mert még a múlt század derekán is akadt nem egy olyan vén bakancsos, aki nyolc esztendei szolgálata alatt egy-kétezer botot összegyűjtve, e téren talán rekordot akart teremteni. S ahhoz sem kell sok fantázia, hogy elképzelje az ember az ilyen vén bitang szenvedő testrészén a sok botütésnek össze-vissza hegedt nyomát. Mert a káplárpálca bizony nyomokat hagyott. Egypár izmos ütés után már felrepedt a bőr.

A hadsereg fegyelméhez a bot fogalma sokáig hozzá volt nőve. Botozás nélkül lehetetlennek hitték a fegyelmet. Az egyik huszár ezred összes tisztjei

és altisztjei 1816-ban például áthelyezésüket kérték, mert a lágyszivű ezredparancsnok nagyon takarékosan diktálta a botbüntetést.

A legelső honvéd zászlóaljnak 1848-ban történt felállítása alkalmával a toborzásnál kihirdették, hogy a honvédeknel nincs botbüntetés. Eleinte nem is volt. Később azonban ott is behozták, különösen akkor, amikor a vezetők, akik különben azelőtt valamennyien a császári hadseregben szolgáltak, kénytelenek voltak belátni, hogy az egyre lazuló fegyelem fenntartásához igenis szükség van némely, talán drasztikusabb eszközre. Görgey, amidőn a feldunai hadtesttel a bányavárosokba vonult vissza, a folytonos szökések meggátlása végett elrendelte, miszerint minden maradozó 60 botütésben részesítendő. Emiatt a 10-ik zászlóaljból zendülésféle támadt, amelynek szellemi vezére azt hangoztatta, hogy ő inkább agyonlövetti magát, mintsem eltűrje, hogy őt megbotozzák. »Kivánsága teljesülni fog«, mondta Görgey és agyonlövötte. A maradozó pedig megkapta a hatvan botot.

A botbüntetést egyébként 1848-ban a császári hadseregben »enyhítették« azzal, hogy egyszerre legfeljebb 40 ütést volt szabad kimérni, az egyes ütések között pedig 6—8 másodpercnyi szünetet kellett tartani. Majd 1855-ben szabályozták a kiutalható ütések számát, amelyekből a százados huszat, a törzstiszt harmincat, az ezredes pedig negyvenet preskribálhattott a beteg fegyelem meggyógyítására. Régebben az ezredes nem volt ennyire korlátozva. Például báró Kotowicz, a tiroli ezred ezredese, 1790-ben egyik ka-

tonáját halálra botoztatta. Erdekes, hogy ezért az embertelen cselekedetért mindössze csak arra ítélték, hogy a szegény halott helyébe a saját költségén másik legényt kellett toboroznia.

A büntetéseket a delikvens megköszönni tartozott. Khevenhüller generális 1720-ban kiadott szabályzatában azt írja, hogy »aki áristomot kapott, büntetésből nehéz fegyvereket vagy nyeret hordott, bilincsbe verték vagy megkötözték, töltővesszők vagy kengyelszijak között vesszőftutott, büntetésből soron kívül örségen állott, az a kegyes büntetést tartozik megköszönni.«

Eme kegyességek megköszönésének szabálya 1867-ig állott fenn. Akkor végre belátták, hogy az ilyesmi tényleg komikus egy kissé és beszüntették.

A testi büntetésekhez régente, mint láttuk, nehéz tárgyaknak büntetésből való hordása is tartozott. A gyalogos katonának két vagy több puskát, a lovasnak pedig a nehéz nyeret kellett egy-két órán át cipelnie. Eredetileg — a harmincéves háború táján — vasdarabokat vagy köveket használtak e célra. Bár ezt az eljárást már a XVIII. században megszüntették, némelyik keményszivű előljáró még jóval később, mondjuk a világháború előtt is, el-elrendelte, hogy ez vagy amaz a baka, lustaságának gyógyítása céljából, horjájában egy vagy két téglával vonuljon ki. No, de hát az ilyesmi nem került a század misekönyv vastagsagu »főbüntetési jegyzőkönyvébe« és a szolgálati szabályzat sem emlegette mint rendi fenyítést. Csak olyan privát ötlet volt; esetleg talán dicséretet érdemlő tradicionális érzés, visszaemlékezvén a harmincéves háború romantikus katonavilágára.

A *kurtavas* és a *kikötés*, a testi fenyítéseknek napjainkig fenmaradt eme két módja, kezdettől fogva megvolt. Csakhogy valaha éppen abban iparkodott excellálni a foglár vagy az őrmester ur, hogy olyan szűk vasat rakott a csinytevőre, hogy annak keze kékre zsibbadt; a kikötést pedig úgy raffinálta, hogy a purgatórium gyötrelmeiből mindenestre előgyakorlatokat vehetett az illető. A humánus igazságszolgáltatás ezeket a kínzásokat megszüntetendő, mindkét említett büntetés végrehajtását akként állapította meg, hogy azt a gyengébb idegzetű maleficens is kibírhatta.

A büntetésből való egyéb foglalkozások, úgy mint a tábor tisztogatása, soronkívül való őrszolgálat, külön gyakorlatozás és egyéb hasonló, vagyis a mai rendi fenyítések ősei, a gyakorlatban a legutóbbi időkig megmaradtak sok évszázados mivoltukban.

Sőt leleményes előljárók még egyebeket is találtak ki az adott mintára. Közismert eljárás a legutóbbi évtizedekből, hogy a menetgyakorlatot elmulasztó lusta századsusztart vagy számvívó jelöltet vasárnap délután, menetöltözetben, teljes tábori felszereléssel, annyi ideig sétáltatták körben a laktanya udvarán, amennyi ideig az elmulasztott menetgyakorlat tartott.

Míg a XIX. század közepétől inkább az *áristomot* kezdték büntetés gyanánt alkalmazni, addig régente a fogságfenyítés ritkaságszámba ment. S annak volt is valami alapja. Mert abban az időben nemcsak be volt zárva az ember, hanem még fizetnie is kellett a foglárnak. Mert még a tisztek sem otthon ülték le büntetésüket, hanem a fogdában. A százados egy aranyat, a főhadnagy 2 forintot, a hadnagy 1 forintot, a káplár meg például 45 krajcárt tartozott fizetni.

A tisztektől a foglár a büntetés megkezdésekor elkérte a kardot, amelyet a szabadulás percében kellő hódolattal szolgáltatott vissza és akkor kellett, mintegy borraalóként, átadni a megszabott összeget. Azonban

a fizetési kötelezettségből némely esetben csak a »tartozik« maradt meg, csörögvén kevés aranyak, forintok és tizeské a bűneikért vezeklők zsebében. Nem baj. A jó foglár előjegyezte, s ha némi idő elmultával nem kapta meg pénzét, hát örömmel feljelentette adósát, aki ezért ismét fogságot kapván, a foglár bácsi kétszeresen söpörte be a hitelt.

Es ha még csak úgy, lustálkodva lehetett volna leülni azt a kis időt a foghelyiségben. De az a kellemetlen változata volt a szabályzatnak, hogy szigorításul el lehetett rendelni, miszerint a fogság vasban töltendő. A fogoly egyik kezére és egyik lábára egy-egy vasgyűrűt lakatoltak, amelyeket hosszabb lánc kötött össze. Legénységi állományu egyénekkel szemben ez a szabály még az 1848/49-iki honvédseregnél is fennállott. Tiszteket csak súlyos esetekben, várban töltendő hosszú fogság szigorításaképpen ítélték vásra.

Az imént láttuk, hogy a fenyítés néha a bűnös zsebéig hatolt. A XVIII. században a katonaságnál ezenkívül olyan esetek is fordultak elő, hogy a fenyítés csakis *pénzbüntetésből* állott. Például a százados annak a katonának a heti zsoldját büntetesképen magának tarthatta meg, aki husvétkor nem hozott az ezredlelkésztlől cédulát, amellyel igazolja, hogy meggyönt. Avagy ismeretes a Martin nevű felcserre a XVIII. században szabott az az ítélet, amely őt, azért, mert az egyik katona sebeit rosszul kezelte és a katona abba belehalt, arra kötelezte, hogy az akkori szokások szerint a halott örököseként szereplő századnak, 16 esztendőn át havifizetésének felét, vagyis 2 és fél forintot, kell átadnia addig, amíg 500 forintot így le nem törleszt. Es a szegény Martin 16 éven át tényleg le is fizette. Ehhez hasonló volt az ugyancsak a XVIII. században valamely katonával szemben hozott az az ítélet, amely őt azért, mert egyik bajtársát vigyázatlanságból agyonlőtte, arra kötelezte, hogy a megboldogult helyett el kell végeznie a szent gyónást, azonkívül a Boldogságos Szűz tiszteletére mondandó 14 misére alapítványt kell tennie. Nem büntetés ugyan, de hasonló ehhez az ítélethez, amidőn — ugyancsak a XVIII. században — valamely szökevényt halálra ítélték és állományilletékes századát, mert az elítéltnak 4 forintnyi zsoldhátralékkal még tartozott, arra kötelezték, hogy a kivégzett lelki üdvéért addig mondasson misét, ameddig ebből az összegből futja.

Savoyai Jenő herceg, szintén a XVIII. században, az anyagi büntetéseket az oktan pusztítások és zsarolások megtorlásaként, az egyébiránt ezért még kiszabott fenyítések mellett is, alkalmazta. Az okozott kárt a tettes saját vagyonából megtéríteni tartozott. Ha nem volt vagyona, akkor ezredbeli bajtársain hajtották be.

A testi fenyítéseken és a fogságbüntetéseken kívül a hadseregben kezdettől fogva megvolt még a *lefokozás* súlyos büntetése is. Ezt vagy magában, vagy valamely más büntetés szigorításaképpen alkalmazták, éppen úgy, mint ma. A végrehajtás ceremóniája is nagyban és egészben hasonlított a mostanihoz; azonban régente a szertartás keretében, egyes esetekben szigorításul, még a kardját is eltörték az elítéltnak, ha tiszti rangban álló bűnösről volt szó.

Régi és a katonák előtt nagyon respektált büntetés volt a *becstelennek nyilvánítás*. Ezt akár egyedül, akár más, még halálos büntetés szigorításául is alkalmazták, de mindig együtt járt a lefokozással. Akit becstelennek nyilvánítottak, azt akárki szabadon agyonüthette vagy leszurhatta, akár minden nyomósabb

ok nélkül is. Az ezred táborából a hohérlegények verték ki. Ki volt közösítve, nem beszélt, nem érintkezett vele senki. Szóval nem vették emberszámba. Ha megjavult vagy becsstelenségre kimondott ideje lelt, akkor külön e célra meghatározott ceremóniák között, a zászlónak feje fölött való meglobogtatásával, visszanyerte becsületét és többé senkinek sem volt szabad neki felhánytorgatni, hogy becstelen volt. A becsstelenné kimondást még 1848/49-ben, a honvéd hadseregben is alkalmazták.

Hasonló erkölcsi büntetés gyanánt a lakolás elől megszököttek nevét az akasztófára szegezték. A halálbüntetés súlyosbitására kimondott becsstelenséget még azzal is kifejezték, hogy az illető kardját a hohér összetörte és abból akasztófaszöveget készített. Avagy az is egyik súlyosbitás volt, hogy a bűnöst a bitófa alatt fejezték le.

Csodálatos, hogy a régi időkben, amikor pedig a katonák lelkülete egészen eldurvult, a becsstelenné való kimondástól jobban féltek, mint magától a halálbüntetéstől.

A becsstelenné nyilvánításnak hadtörvényszéki uton hozott ítéletén kívül, később, amidőn a tisztikarban az előkelő gondolkodású testületi szellem jobban fejlődött, még egy módja keletkezett a súlyosabb erkölcsi büntetésnek. Ha ugyanis valamelyik tiszt olyasmit követett el, amiért vagy egyáltalán nem, vagy csak enyhébben — rangjának és tiszt állásának meghagyásával — büntette az írott törvény, akkor a tisztikar, minden más tekintetektől függetlenül, a maga kebelében ült törvényt fölötte és döntött, hogy az illetőt megtűrheti-e továbbra is a maga körében vagy sem. Szóval, ugyanakképen cselekedett, mint ami manapság a becsületügyi eljárás hivatása. Becsületügyi szabályzat csak a múlt század közepe óta létezik. Azelőtt, ha valamelyik tiszt ellen a teljes korrektség szempontjából kifogás merült fel, akkor a tisztikar összeült, a kérdést pro és kontra megvitatta, de inkább kontra, mint pro. Azután az ezredes az illetőt maga elé idézte és tudtára adta, hogy a tisztikar nem öhajtt vele együtt szolgálni. Erre vagy le kellett mondani a tiszt rangról, vagy — de csakis igen enyhe esetekben — végkielégítéssel meg kellett válni a szolgálattól, vagyis — az egykoru kifejezés szerint — kvietálni kellett. Ha pedig súlyos volt az eset, olyan, ami valakinek nemcsak mint tisztnek, hanem mint az emberi társadalom tagjának is szégyent hoz a fejére, akkor az illetőt egyszerűen egy szobában magára hagyták egy töltött pisztollyal. Drákói eljárás volt, az bizonyos.

S míg a múltban a fegyelem fentartásának egyedüli eszköze gyanánt a könyörtelen büntetéseket tekintették, addig az emberi értelem és művelődés fejlődésével ma már sikerült odáig jutni, hogy a legszigorubb fegyelem is megóvható anélkül, hogy a parancsnok a büntetések áradatával terelje vissza a helyes mesgyébe a rakoncátlankodót.

Tanulmányozd a természetet; benne mindig több és jobb költészet van, mint a csinosult művészi tünényekben. Az emberek nagyon is könnyen hangolják el az isteni húrokat; és ha a természet nem volna oly alaposan jó hangszer, az is már régóta minden hangot hangoztatna, csak a kellőt nem. De így megmarad egyszerűségében mozdulatlanul s örökké, és az egyszerű szív gyönyörrel hallgatja énekeit.

Bessenyei György.

Fiatalkorú és felnőttkorú bűnözők dolgairól.

Irta: ZSOLDOS BENŐ, budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

Juraszek Ferenc főhadnagy urnak a »Csendőrségi Lapok« egyik legutóbbi (2.) számában »Fiatalkorú bűnözők« címmel megjelent tanulságos és megértő cikke egyszeriben aktuálissá tette előttem — aki törvényszéki bíró koromban éveken át a fiatalkorúak bírása is voltam — ezt a nálunk még mindig kevésbé vett gyakorlati kérdést, melynek már régebben jogi irodalmunkban is kifejezést adtam, hogy t. i. *büntető* hatóság-e a fiatalkorúak bírósága? Sokak előtt egészen jelentéktelennek látszik ez a kérdés: vajjon *helyénvaló-e* és az 1913. évi VII. t. c. etikai intencióit véve figyelembe, *jogos-e* a teljesen speciális célok szolgálata létesített fiatalkorúak bíróságát kifejezetten *büntető* bírósági fórum kebelébe olvasztva tartani fenn, amint ez nálunk Budapesten — a *pestvidéki* törvényszéket ide nem értve — eleitől fogva van, hol a fiatalkorúak bírósága a büntető-törvényszéknek képezi egyik alkotó részét?! Helyes-e abban a társadalmi osztályban — honnan a fiatalkorú bűnözők a legnagyobb arányban kerülnek ki — azt a téves hitet és meggyőződést rögzíteni meg, hogy a környezetüknél, életviszonyaiknál fogva az erkölcsi romlásnak kitett vagy egyéniségüknél fogva arra hajlammal bíró gyermekek és fiatalkorúaknak a bíróság elé vitt ügye, tehát ennek keretében azok jobb utra terelése és jövőbeli erkölcsi fejlődésük irányítása is büntető bíró részéről elintézésre váró bűnügyet képez? Szerény nézetem szerint sem nem helyes, sem nem jogos és éppen ez az álláspont az, mely a fiatalkorúak ügyeinek elbírálására a jelzett törvény (Fb.) szerint hivatott intézményt teljesen önálló, külön bírósági szervként kívánja érvényre juttatni.

Ugy látszik, a fiatalkorúak intézményének tulajdonképeni őshazájában, az Oceánon tuli Amerikában is felvetődik ez a kellően még ott sem tisztázott kérdés, hogy vajjon büntető hatóság-e a fiatalkorúak bírósága? Az elmúlt év folyamán egy oregoni kerületi törvényszék egy még alig tizenhét éves fiatalkorú bűnösnek nyilvánított abban, hogy erkölcstelen volt és lopott. A bíróság abban a meggyőződésben, hogy a gyermek erkölcsi nevelése úgy kívánja, a leányt az Oregon-állambeli ipari leányiskolába utalta be. A leány szülei az u. n. *habeas corpus*-eljárást tették folyamatba, egyebek közt azon az alapon, hogy a leány az ő tárgyalásán nem részesült abban a védelemben, melyet a büntetőtörvény egy bűncselekménnyel vádolt személynek nyújt. A legfelsőbb bíróság — helybenhagyva az ítéletet — elutasította a szülők keresetét és kimondotta, hogy a fiatalkorú leány nem volt jogositva a büntető-törvények által nyújtott védelemre, miután a fiatalkorúak bírósága nem büntető-bíróság s vele szemben nem bűnügyi tárgyalás tartatott.

Bár a kérdéses ügy — jegyzi meg S. B. Warner, az oregoni egyetem jeles jogi professzora egyik idevonatkozó tanulmányában — a legelső eset Oregonban, mely azt állapítja meg, hogy a fiatalkorúak bírósága nem mint büntető törvényszék jár el és nincs kötve a bűnvádi eljárás szabályaihoz akkor, midőn egy büntetett gyermek ügyében intézkedik: a döntés nem volt váratlan.

Az Oregon-állambeli bíróságok két esetben is megállapították 1909 márciusában, hogy a fiatalkorúak bíróságáról rendelkező törvénynek általános célja: gon-

doskodni az elhanyagolt és bűnöző gyermekekről az *in loco parentis* elhelyezés által, amennyiben ez lehetséges, inkább a megjavításukat, mint a megbüntetésüket tartva szem előtt. S. B. Warner szerint a fentebb érintett ügy nagyon figyelemreméltó ama rokonszenves készség miatt, mellyel a fiatalok bíróságainak problémáját kezeli, egyben jellegzetes is ama fogalom meghatározás miatt is, mellyel a fiatalok bíróságainak és a büntető törvényszékeknek ellentétes feladatait világítja meg.

E bírósági döntés meghatározása szerint a büntetőtörvényszékek feladata eldönteni valamely bűntény elkövetésével vádolt egyén bűnösségét vagy ártatlanságát és büntetést kiszabni a bűnösség kimondása esetén, míg a fiatalok bírósága alkotórésze egy olyan organizmusnak, mely a bűnöző és ellenőrzés alatt álló gyermekkel és fiatalokkal való bánásmódot ismeri feladatául, amely tehát a gyermekekkel szemben egyáltalán nem mint bűnösökkel, hanem mint az állam gyámoltjaival jár el, hogy oltalmazva és védve legyenek és megmenti őket a bűncselekmény miatt való elítélés szégyenbélyegétől. A fiatalok bíróságának célja nem elítélni vagy büntetni, hanem segíteni és gyámoltítani.

Az oregoni bíróság álláspontjának helyességéhez valóban semmi kétség nem férhet. Bár a gyakorlatban is minél tökéletesebben lehetne ezt nálunk Magyarországon is érvényesíteni. Mert e téren még mindig meglehetősen nagyarányú a káosz s miután a fiatalok bírósága fővárosunkban — a budai részt kivéve — egyuttal büntető törvényszék is, a fiatalok bírójában — az 1913. évi VII. t. c. kétségtelen intencióival összeütközésben — nem egyszer a büntetőbíró kerekedik felül.

Kulturális érzékünknek és fejlettségünknek nem közönséges diadalát jelentené a mi trianoni elnyomottságunkban is az, ha az amerikai egyetemi professzor által is érintett aggályos jelenségeket megelőzve, minden ma meglévő polgári vagy büntető törvényszéktől függetlenül létesülhetne a fiataloknak specialisan önálló, külön bírósága.

A bűncselekményt elkövetett fiatalokkal, vagyis az életüknek 18. évét még be nem töltött egyénnel szemben a Bn. 17. §-a szerint alkalmazható intézkedések között a fentebb többször idézett 1913. évi VII. tc. megalkotása óta leggyakrabban igénybevett, hogy ne mondjuk: »legnépszerűbb« intézkedés a *próbára bocsátás*, mely a Bn. 21. §-ának szövegezése szerint abban áll, hogy a bíróság a fiatalok, ítélethozatal nélkül, megfelelő figyelmeztetés után, *egy évi* próbaidőre, szigorú szabályokhoz kötött felügyelet mellett feltételesen szabadlábon hagyja. Törvényhozásunk és jogirodalmunk az ilyen intézkedésnek a *felölt* koru büntetésekre való kiterjesztését még eddigelé nem ismeri. Az 1908. évi XXXVI. tc. 1. §-a módot nyújt ugyan a bíróságnak arra, hogy az *egy hónapot* meg nem haladó tartamban kiszabott fogházbüntetés és a pénzbüntetés végrehajtását különös méltánylást érdemlő okból felfüggesztheti, ha ettől az elítelt magaviseletére, egyéniségének, életviszonyainak és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével kedvező hatást vár s amely felfüggesztett büntetést a Bn. 3. §-a szerint nem lehet végrehajtani akkor, ha az elítelt ellen az ítélet jogerőre emelkedésétől számított három évi idő alatt bűnvádi eljárás nem volt folyamatban. Ez az eljárás azonban egy-

általán nem felel meg a Bn. 17. §-ának 2. pontjában megjelölt intézkedésnek, mely a próbára bocsátott részére a szigorú szabályokhoz kötött s az 1913. évi VII. tc. 7. §-ával rendszeresített *állami pártfogótisztviselők* által teljesítendő felügyeletet ír elő.

Az amerikai jogi irodalomban jól ismert Wilfred Bolster, a bostoni Municipal-Court főbírája az *adult-probation* eddigi fejlődését ismerteti. Fejtegetéseiből megtudjuk, hogy az Egyesült Államok területén a felnőttkoru büntetettek próbára bocsátása — természetesen bizonyos megszabott korlátok között — nagyon jól bevált és egyre általánosabban alkalmazott bírósági intézkedés. Kezdő számai még a múlt század hetvenes éveinek végére vezetnek vissza, amikor is — 1878-ban — Massachusetts állam kormánya kísérletképen felhatalmazta Boston város polgármesterét, hogy a rendőrfőnök felügyelete alatt egy pártfogó tisztviselőt alkalmazzon, kinek kötelességében álljon a bíróság részére olyan, bűncselekményt elkövetett egyéneket »javaslatba hozni próbára bocsátás végett, akiktől ok szerűen várható az, hogy büntetés nélkül megjavulnak«.

A kezdet, úgy látszik, eléggé sikeres volt, mert már két év múlva a felnőttek próbára bocsátásával ezt az intézményt Massachusetts állam egész területére is kiterjesztették. Eddig azonban s még ezután is jó ideig ezek a pártfogó-tisztviselők kizárólag *közigazgatási* alkalmazottak voltak, maguk az amerikai bíróságok csak 1891 óta adnak az arra jelentkező, alkalmas egyéneknek pártfogó-tisztviselői megbízatást.

W. Bolster többek közt mint érdekes unikumot és nagy vívmányt jelentő ujitást említi fel azt, hogy a bostoni Municipal-Court területén a fiatalok és felnőttkoru büntetettek próbára bocsátását megelőző eljárás alatt, az értelmi vagy erkölcsi fejlődés bizonyos rendellenességeinek fennforgása eseteiben »a közönség nagy érdeklődéssel figyeli egy orvos kísérleteit, aki a pszichológiában is specialista«. Nekünk magyaroknak bizonyos meglepedettséggel lehet konstatálnunk ennek olvastán, hogy ha nem is a felnőtt, de a fiatalok büntetettek orvos-pszichológiai megvizsgálása terén mi egynéhány lépéssel még meg is előztük Amerikát, a fiatalok intézményeinek tulajdonképeni termőföldjét, az évek hosszú során át fennállott, de az illetékes felsőbb hatóságok anyagi segítségének hiányában csak nemrégiben megszűnt »Kriminálpszichológiai és Pedagógiai Intézet« révén, hol hivatásos elmés és ideg orvos és psychologus-szakértő vette alapos vizsgálat alá a szellemileg abnormálisnak mutató fiatalokat s adott véleményt a fiatalok bíróságának a megvizsgált egyénnel szemben alkalmazandó legmegfelelőbb intézkedésről. Kár, hogy a mostoha viszonyok miatt ez az intézet nem fejlődhetett, mert kedvezőbb légkörben a kicsiny Magyarország e téren is hatalmas lépéssel járhatott volna már elől azóta a nagy külföld előtt.

A mi bírósági gyakorlatunk szellemének megfelelő próbára bocsátásnak a felnőttkoru büntetettekre való kiterjesztése az eddigi adatok szerint az Egyesült Államoknak már több, mint negyven államában be van vezetve. Ami a tényleges gyakorlatot illeti, Bolster szerint valószínűleg Massachusetts az egyedüli állam eddigelé, melynek területén *minden* egyes törvényszék fel van jogosítva az »Adult Probation« rendszerének alkalmazására. Ezt a rendszert egyébként New-York állam megyéinek több mint a fele gyakorlatba vette már s évről-évre a bíróságoknak egyre nagyobb szá-

mát ruházzák fel ezzel a hatáskörrel és az eredmény teljesen kielégítő.

Befejezésül nem lesz talán érdektelen idejegyez-nem, hogy W. Bolster, ez a gyakorlott és nagylelkű amerikai bíró hogyan jellemzi a jó pártfogó-tisztviselőt. Ő ugyan elsősorban a felnőttkorú büntettek próbára bocsátását irányító pártfogó-tisztviselőre gondol, de észrevételei annál inkább állhatnak meg a fiatalok ügyeiben működő tisztviselőkre, kiknek a kívánalmakat különösebben is meg kell szivlelniök.

Az ideális pártfogó-tisztviselőnek — mondja Bolster — biztos ítélőképességgel, tapintattal, türelemmel és ügybuzgósággal kell birnia; meg kell lennie benne annak a képességnek, hogy az emberi természetet éles szemmel megfigyelje, elegendő fogékony-sága legyen ahhoz, hogy megértse és kellőképpen mérlegelni tudja a vérmérséklet, az életviszonyok és környezet váltakozó behatásait s ezek erekményeit. Olyan embernek kell lennie, aki teljesen tisztában legyen azzal, hogyan kell vezetni, inkább mint hajtani, de aki sikeresen tudjon hajtani is, ha ennek a szüksége áll be. Ismernie kell azokat a befolyásokat, amelyek meghatározzák az emberi jellemet, nemkülönben a jellemképzés módszereit is és ezeknek alkalmazását. Mindenekelőtt pedig szeretnie kell a — munkát!

Az állami rendőrség szervezeti és szolgálati viszonyai.

Irtá : Dr. SZELECSÉNYI ANDOR belügymin. s. titkár.

Mint Európának igen sok államában, Magyarországon is két különböző szerv hivatott arra, hogy a közrendészeti és közbiztonsági szolgálatot ellássa. A városokban általában a rendőrség, minden egyéb helyen pedig a csendőrség látja el az e szolgálattal kapcsolatosan fölmerülő teendőket.

A m. kir. állami rendőrség és a m. kir. csendőrség, mint szervezetek között jelentős különbségek vannak, sőt azt mondhatnánk, hogy mindössze végcéljukban találunk közös vonásokat: az állami és társadalmi rend, az élet, a vagyonbiztonság megóvása tekintetében.

E helyen csupán a m. kir. állami rendőrséggel kívánok foglalkozni, feladatom lévén az, hogy a m. kir. csendőrség tagjait közelebbről is megismertessem a rendőrség történetével, szervezeti és szolgálati szabályaival. A rendőri jog beláthatatlan terület, köteteket és könyvtárakat irtak már arról s még százszor annyit lehetne írni. Ez a közlemény tehát csak általános bevezetése, mintegy összefoglaló ismertetése lehet a közérdeklődésre igényt tartó és lényeges kérdéseknek.

A rendőrség története 1848-tól.

A magyar városok egyik régi sajátossága volt a városi (önkormányzati, municipalis) rendőrség. Ez alatt azt értjük, hogy a rendőrség városi hatóság volt, csakis a város rendelkezett vele, az nevezte ki a tagjait, az tartotta fenn az intézményt, mert a személy- és vagyonbiztonság fentartását az állam által ráruházott hatáskörben saját feladatának tekintette. Nagyjából azt mondhatjuk, hogy a városi rendőrséget is csak a múlt XIX. század elejétől kezdve ismerik Magyarországon. Azelőtt a katonaság látta el a rendészeti teendőket. A városi kapitányok, hadnagyok, hajduk

ekkor, tehát a tizenkilencedik század elején tűnnek fel először.

Ezek a városi rendőrségek azonban legkevesebbet a rendészeti teendőkkel törődtek, tevékenységük legnagyobb része a városi urak kiszolgálásában, no meg a pálca kezelésében merült ki.

Nincs tehát csodálkozni való azon, hogy már a szabadságharc idején a magyar kormány foglalkozik a rendőri szolgálat egyöntetű rendezésének kérdésével, sőt a belügyminisztériumban »Országos rendőri hivatal« elnevezés alatt külön ügyosztályt alakít erre a célra. A nemzeti kormánynak nem volt ideje terveit keresztülvinni és a szabadságharc leveretése után egy-ideig részben az osztrák zsandárság, részben pedig a »cs. kir. rendőrigazgatóság« irányította a rendőri szolgálatot. Ez a zsandárság vetette meg az alapját a tulajdonképeni rendőri szervezeteknek. 1850, de inkább 1860. évtől kezdve fokozatosan ismét visszatér a régi közigazgatás, a rendészeti teendők ellátása az önkormányzati szervek (városok) kezébe siklik vissza.

Fővárosunk akkor három, közigazgatásilag különálló városból állott: Buda, Ó-Buda és Pestből. Mindenikben külön-külön rendőri szervezet működött. Ez a »működés« azonban sehogysem felelt meg a polgárság igényeinek és a rohamosan fejlődő főváros szükségleteinek. A rendőrség kis létszámmal, előképzettség nélkül, mindenféle felszerelés híján tehetetlen volt. Megvesztegethetőség, korrupció uralkodott a rendőrség portáján. A törvényhozás tehát 1872-ben kimondja, hogy a Budapestté egyesített törvényhatóságok területére egységes, állami rendőrséget kell szervezni.

Kilenc év kellett, hogy ennek az egységes állami rendőr-szervezetnek megalakítása, törvényes megszervezése tető alá kerüljön: az 1881. évi XXI. törvény-cikk alkotja meg a fővárosi rendőrséget, mely egyben az első állami rendőrhatalóság az országban. Sok munka, sok fáradozás, rengeteg áldozat kellett, hogy ez az első állami rendőrszervezet odafejlődjék, ahol 1919. évben az általános államosítás találta.

Mint említettem, a vidéki városokban 1860 után fokozatosan visszatért a régi közigazgatás és ezzel az önkormányzati rendőrség. A városi rendőrségek szervezete és szolgálata teljesen rendezetlen volt. A városok kényük-kedvük szerint rendelkeztek a rendőrségükkel és közegeikkel. Még a vezető rendőrkapitányi állás elérése sem volt bizonyos minősítéshez kötve. Ha valaki írni-olvasni tudott, már lehetett rendőrkapitány, föltéve, hogy megfelelő összeköttetésekkel rendelkezett a városi vezetőférfiaknál. Rendszeres, megbízható, szakszerű rendőri munkát ezektől várni nem lehetett. A rendőrszemélyzet fizetése hihetetlenül alacsony volt, a legénységet minden munkára felhasználták, csak éppen hivatásukat nem gyakorolhatták. A rendőrség minden egyes embere a városi politikától, annak korifeusaitól függött. A központi hatalomnak, az állam kormányzatának semmiféle befolyása nem volt a városok rendőrségeire, mert abban az alkotmány és az önkormányzat megsértését látták volna. Egyes városok, a nyolcvanas évek óta, a csendőrség és a budapesti rendőrség utánzásával igyekeznek szekerüket a kátyúból kiragadni, de a jóakaraton kívül egyéb eredményt csak szórványosan lehetett tapasztalni. Nemi javulást hozott az a törvényes rendelkezés, hogy a városi rendőrkapitányokat a főispán nevezi ki, még pedig életfogytiglan (1886. évi XXI. és XXII. törvény-cikkek).

Egész természetes tehát, hogy már a fővárosi rend-

örségének államosításakor szóba került a vidéki városi rendőrségek államosítása is. Maguk a vidéki városok rendőrtisztviselői óhajtották leginkább az államosítást, mert ők látták legjobban tarthatatlan helyzetüket. A sajtóban, könyvekben, országos gyűléseken kérték az államosítást, országos egyesületet alakítottak ennek a célnak az előmozdítására, míg végre 1912. évben maga a törvényhozás utasítja a belügyminisztert, hogy a rendőrség államosításáról záros határidő alatt törvényjavaslatot nyújtson be.

Nagy és nehéz munka volt ennek az elkészítése. *Pekáry Ferenc* miniszteri tanácsos, több mint egy évig dolgozott, míg a homlokegyenest ellentétben álló érdekek lehető kiküszöbölésével tervezetét elkészítette, de törvény nem lett belőle. Nem tudott törvényerőre emelkedni a *Pekáryéval* majdnem azonos *Wekerle*-féle 1918. évi javaslat sem, a forradalom és az összeomlás következtében.

A nemzeti eszme diadalra jutásával, az 1919. év őszén, a kormány az akkori sürgető körülmények hatása alatt, rendelet formájában valósítja meg a rendőrség államosítását. (5047/919. M. E. számú rendelet, megjelent Szombathelyen, 1919 október 1-én.)

E rendelet értelmében minden városban m. kir. állami rendőrséget kellett szervezni, a városi rendőrség alkalmazottai pedig azonnal rendelkezési állapotba kerültek. A rendelet értelmében a már közel negyven éve fennálló budapesti állami rendőrség és az új vidéki állami rendőrhatalóságok egységes testületet alkotnak. Az időközben föllállított m. kir. határrendőrség ugyancsak megszűnt egy csapásra.

Az 5047/919. M. E. számú rendelet a rendőrség egységesítésével, államosításával megteremtette azt az alapot, amelyen magának a szolgálatnak egységes szervezeti, szolgálati szabályok szerint működő testületnek további kiépítése megtörténhetett.

Az államosító szükségrendeletet az 1920. évi I. törvénycikk törvényerőre melte és ezzel a többoldalról hangoztatott közjogi aggály is — t. i. az 1881. évi XXI. törvénycikkkel szembenálló rendelkezésekre gondolok — kiküszöbölést nyert.

A m. kir. állami rendőrség szervezete és területi hatásköre.

A m. kir. állami rendőrség szervezeti szabályait a már említett államosító rendelet és az ennek alapján kiadott szervezeti és szolgálati szabályzat állapítja meg.

Ez a szabályzat az 1922. évben látott napvilágot és elsősorban az általánosan, de tévesen úgynevezett vidéki rendőrségre vonatkozó szabályokat hozza létre. A budapesti rendőrség szolgálatára és szervezetére vonatkozó már meglévő rendelkezések, melyek részben az 1881. évi XXI. törvénycikkben, részben pedig az ennek alapján régebben kiadott utasításokban voltak lefektetve, nagyjából továbbra is érvényben maradtak és érvényesek ma is.

Ezek szerint a m. kir. állami rendőrség legfelsőbb felügyelő és ellenőrző hatósága a m. kir. belügyminiszter.

E tekintetben a belügyminiszter helyettese az országos főkapitány volt. Ezt az állást azonban időközben megszüntették s azóta ezt a jogkört a politikai államtitkár gyakorolja.

A m. kir. állami rendőrség területi hatáskör szempontjából a budapesti főkapitányságra, budapestvidéki, debreceni, szegedi, székesfehérvári és szombathelyi kerületi főkapitányságokra tagozódik. Eredetileg Pécs

és Miskolcon is szerveztek kerületi főkapitányságokat, ezek azonban 1925 január elsejével megszűntek, területük a többi kerületbe olvadt bele.

A budapesti főkapitányság hatásköre nemcsak a szorosan vett fővárosra terjed ki, hanem a környékén lévő s a fővárossal jóformán beépült néhány r. t. városra, községre is (Ujpest, Rákospalota, Pesterzsébet, Kispest, Pestszentlőrinc, Csepel, stb.).

A kerületi főkapitányságok hatásköre területekre, illetőleg a belügyminiszter által kijelölt községekre és községcsoportokra terjed ki. Minden városban rendőrkapitányság van, egyes községekben rendőrkirendeltség, a rendes hatósági területeken kívül pedig néhány fontosabb határszéli ponton határszéli rendőrkirendeltség működik. Budapestet nem számítva, ez idő szerint ötvenhét rendőrkapitányság, öt kirendeltség és tizenkilenc határszéli rendőrkirendeltség áll fenn.

A budapesti rendőrfőkapitányság területileg központi hivatalra és kerületi kapitányságokra oszlik. Kerületi kapitányság működik a főváros minden közigazgatási kerületében (tiz) és külön kerület a Duna, de önálló kapitányság van még Ujpesten, Kispesten, Pesterzsébeten és Csepelen.

A központi hivatalok hatásköre a fővárosi főkapitányság egész területére, a kerületi kapitányságok hatásköre pedig — a hozzájuk utalt ügyekben — az illető közigazgatási kerület területére terjed ki.

A vidéki rendőrkapitányságok hatósági területe az illető város területével esik egybe. Ugyanaz vonatkozik az önálló rendőrkirendeltségekre is. A rendőrhatalóságok tehát a székhelyüket képező város vagy község területén belül fejtenek ki teljes rendőrhatalósági jogkört.

A budapesti rendőrfőkapitányság helyzete egész különleges a többi rendőrhatalóságok helyzetével szemben. Természetes is ez: hiszen nehezebb feladat egy milliós lakosu világváros és egy sokszor egészen falusi jellegű kisváros rendőri szolgálatának ellátása. S ha nehezebb a feladat, az elérésére szolgáló eszközöknek is fejlettebbeknek, számosabbaknak kell lenniök.

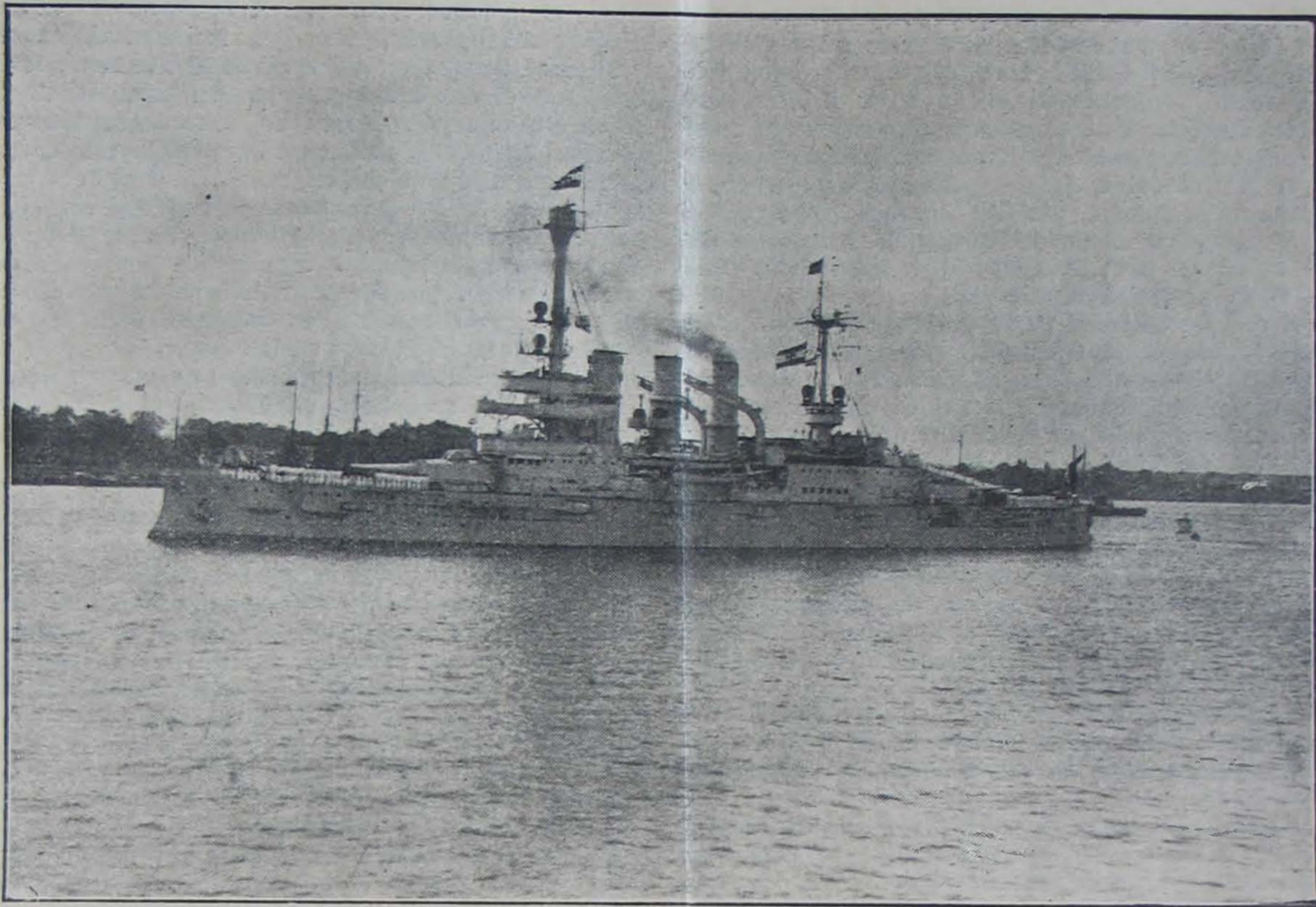
Ez a sajátos eltérés legfőképpen abban nyilvánul, hogy a budapesti rendőrfőkapitányság bizonyos ügyekben elsőfoku, bizonyos ügyekben pedig másodfoku hatóság is. A vidéki városok rendőrhatalóságainál ezt a kétfoku hatósági működést nem találjuk meg.

A budapesti rendőrfőkapitányság központi hivatala különböző ügyosztályokra oszlik. Így van elnöki, államrendészeti, másodfoku kihágási, közigazgatási, erkölcsrendészeti, idegeneket ellenőrző és utlevél, bűnügyi, fogház- és tolenc-ügyosztálya. Ezenkívül van főorvosi hivatala, bejelentési hivatala, detektívönkösege, számvevősége, stb.

A most felsorolt osztályok egy része önmagán belül is külön alosztályokra, csoportokra oszlik. Végeredményben a főváros rendészeti szolgálatát ellátó főkapitányság egy rendkívül bonyolult szervezetű, nagyméretű hivatalt alkot.

A központi hivatalon kívül vannak a kerületi kapitányságok, amelyek az elsőfoku kihágási büntető-

A hiúságnak egy bizonyos fokától az álnoksághoz csak egy lépés van. Ki sokaknak akar tetszeni, sokféle alakban kénytelen megjelenni az emberek előtt, titkolódnia, szinlelnie kell; s ha az álnok férfiak során végig megyünk, talán több olyakat fogunk találni, kiket hiúság, mint kiket haszonvágy vagy más aljas indulatok tettek azzá.
Eötvös.

A német haditengerészet flottagyakorlatáról: A „Schleswig-Holstein” vezérhajó Hindenburggal fedélzetén kifut a tengerre.

biráskodást, jelentéktelenebb bűnügyi nyomozásokat látnak el és néhány közigazgatási ügyben hivatottak hatósági jogkört gyakorolni, tehát, amint már említettem, nem gyakorolnak teljes rendőrhatalósági jogkört, hanem csak a hozzájuk került ügyekben járnak el. A többi ügyeket a központi hivatal egyes ügyosztályai útján a főkapitány intézi. A dunai kerületi kapitányság mellett működik a rendőri büntető gyermekbiróság, mely a 18 éven aluli egyének (fiatalkorúak) kihágási ügyeiben jár el.

A kerületi rendőrjőkapitányságok (vidéki) a kerületi rendőrfőkapitány vezetése alatt gyakorolják a másodfoku hatóságot a területük szerint hozzájuk tartozó rendőrkapitányságok és kirendeltségek felett, ami magában foglalja az ezek fölötti közvetlen ellenőrzési és felügyeleti jogot is.

A vidéki rendőrkapitányságok a rendőrség közbiztonsági, igazgatási és minden egyéb feladatának közvetlen végrehajtói és így érintetlen, teljes elsőfoku rendőrhatalósági jogkört gyakorolnak hatóságuk területén. A rendőrkirendeltségek vagy egy kapitányság területén nyerne felállítás és ekkor teljesen azonos hatósági jogkört gyakorolnak, mint a kapitányságok vagy pedig csak meghatározott célból állították fel; ekkor természetesen csupán a nekik kiosztott hatáskörben járhatnak el (utlevél ellenőrzés stb.).

Egy budapesti rendőrkapitányság és egy vidéki kapitányság között tehát az a nagy különbség van, hogy az utóbbi a teljes rendőrségi jog- és hatáskört gyakorolja saját területén, míg Budapesten a hatáskör megosztott. Bizonyos jogkört más és más ügy-

osztályok gyakorolnak. Így például a budapesti kerületi kapitány nem adhat fegyverviselési engedélyt, kéjő bejegyzést stb., stb. nem végezhet, de a vidéki rendőrkapitány igen.

*

A rendőrkapitányságok belső szervezetéről később fogunk megemlékezni.

Személyzeti és szolgálati viszonyok.

A m. kir. állami rendőrség személyzete két főcsoportra oszlik: 1. az egyenruha- és fegyverviselésre jogosított és 2. a polgáriruhás személyzetre.

Az egyenruha- és fegyverviselésre jogosított alkalmazottak között találjuk a fogalmazási- és a felügyelőkarbeli tisztviselőket (tishti személyzet) és az őrszemélyzet tagjait.

A polgáriruhás személyzet az orvosok, számvevő-ségi, pénztári, kezelő tisztviselők, a detektívek, kezelők, díjnokok, hivatali altisztek, kézbesítők, szolgákból áll.

A fogalmazói karban a következő fokozatok vannak: rendőrfőkapitány (a budapesti főkapitány a IV., a kerületi rendőrfőkapitányok a V. fizetési osztályban). Egyenruházatuk aranygallérpaszomány egy, illetőleg a budapesti főkapitánynak két ezüst rózsával, kék, széles csikkal ellátott pantalló, vállzsínör, kék kihajtású köpeny, a köpenygallér hajtókáját aranykeret veszi körül. A budapesti rendőrfőkapitánysághoz beosztott főkapitányhelyettesek ugyancsak az V. fizetési osztályban vannak és egyenruházatuk is azonos az előbbiekkel. Diszegyenruhájuk dolmány vállzsínörrel, fehér fém-sisak, díszes szolgálati öv Rendőrfőtanácsosok a VI.

fizetési osztályban, rangjelzésük aranygallérpaszományon három ezüst rózsá. Rendőrtanácsos a VII. fizetési osztályban, rangjelzésük aranygallérpaszományon két ezüst rózsá. Rendőrkapitányok a VIII. fizetési osztályban, rangjelzésük aranygallérpaszományon egy ezüst rózsá. Rendőrfogalmazók a IX. és rendőrségédfogalmazók a X. fizetési osztályban. Rangjelzésük sötétkék gallérhajtókán három, illetőleg két aranyrózsá.

A fogalmazó személyzetet ügyintéző tisztviselőknek is nevezik, mert ők gyakorolják a szolgálat ellátása körül az intézkedési jogot.

A felügyelő karbeli tisztviselők a végrehajtó tisztviselők. Ezeknek főkötelessége az őrszemélyzet fölötti parancsnoklás, oktatás, fegyelmezés, az őrszemélyzet szolgálatának közvetlen irányítása és ellenőrzése.

A felügyelőkarban a következő fokozatok vannak:

A budapesti rendőrfőparancsnok, V. fizetési osztályban, rangjelzése hasonlatos a kerületi rendőrfőkapitányok rangjelzéséhez.

Rendőrfőfelügyelők a VI., VII. és VIII. fizetési osztályban. Rangjelzésük aranygallérpaszományon három, két és egy-egy aranyrózsá. Balvállukon arany vállzsínort viselhetnek; kosaras lovassági kard illeti meg őket; a lovasított rendőrfelügyelők és felügyelők sarkantyut is hordhatnak.

Rendőrfelügyelők a IX. és X. fizetési osztályban. Rangjelzésük buzavirágkék gallérhajtókán három, illetőleg két aranyrózsá, vállzsínor, lovassági kard, esetleg sarkantyú.

Rendőrségédfelügyelők a XI. fizetési osztályban, az előbb említettekével azonos egyenruhával, egy-egy aranyrózsával a gallérhajtókán.

A felügyelői kar részére aranyzsinóros díszegyenruha (atilla, mente) van rendszeresítve, az ismert Zrinyi sisakkal, mely aranyveretekkel van kiállítva.

Az ujonnan kinevezett segédfogalmazók és segédfelügyelők két évig próbaszolgálatot teljesítenek és csak akkor viselhetik az illető állást megillető egyenruhát, ha a felvételi és tiszti vizsgát sikerrel letéve, véglegesítik őket. A próbaszolgálat ideje alatt előírt egyenruha szabása és színe azonos ugyan a felügyelői és fogalmazói kar egyenruhájával, de a rangjelzés helyett egy függőleges posztósávot és azon keskeny arany gallérpaszománt kell viselniök. A köpenygallért bársonnyal borítani, a segédfelügyelőknek vállszalagot és lovassági kardot viselniök nem szabad. A köpenynek ugynevezett dragonján, a két gomb között, sötétkék, illetőleg buzavirágkék egy centiméteres posztósáv vonul végig.

A tisztviselők közül a IV., V. és VI. fizetési osztályba sorozottakat a belügyminiszter előterjesztésére az államfő nevezi ki, a többi tisztviselő a belügyminisztertől nyeri kinevezését.

A fogalmazó kar részére jogvégzettség, a felügyelői kar részére pedig érettségi vizsga van előírva. Vannak egyéb feltételei is a kinevezésnek, ezekről később szólnunk.

Az őrszemélyzet kiegészítése toborzás útján történik. A felvételre jelentkezőket mindenekelőtt szigorú

orvosi vizsgálatnak vetik alá. A rendőrorvos csak azt minősíti alkalmasnak, akinél a legcsekélyebb szervi elváltozást, betegséget, gyöngeséget sem tapasztal. Minden jelentkezőnek egy-egy kis rövid írásbeli feladványt is kell végeznie, hogy lássák, vajjon írása, fogalmazása, felfogása megfelel-e azoknak a követelményeknek, amelyeket egy rendőrtől el kell várni. Ha azután a jelölt mindezeknek a követelményeknek megfelel és egyéb személyes tulajdonságai tekintetében sincs ellene kifogás (magyar állampolgárság, feddhetetlen előélet, 21 évnél nem fiatalabb, de 40 évnél nem idősebb életkor, stb.), előjegyzésbe veszik és üresedés esetén az előjegyzés sorrendjében szolgálatra behívják.

Az őrszemélyzeti parancsnokok toborozzák a rendőröket és akit szolgálatra behívnak, azt a budapesti, illetőleg vidéken a kerületi rendőrfőkapitány nevezi ki próbaidős rendőrré. Az így kinevezett rendőr persze ideiglenes minőségű, ami két évig tart. Ennek az időnek az első hat hónapja az ujoncrendőr elméleti kiképzésével telik el, amit a tanosztályok nyújtanak. Ez idő alatt az ujoncnak rangjelzése sincs. Minden főkapitányság központjában van egy-egy tanosztály, ahol az ujoncok arra való felügyelő és esetleg fogalmazó karbeli tisztviselők irányítása mellett, laktanyaszerű elhelyezésben, a legszigorubb fegyelem mellett sajátítják el az elemi ismereteket. Hej, sok keserves magolás, tanulás, sok átvirrasztott éjszaka kell ahhoz!... A hat hónap elteltével vizsgát tesznek az ujoncok és ha megfelelnek, ideiglenes minőségű rendőrré nevezi ki őket a főkapitány. Ekkor a buzavirágkék gallérhajtókára egy sárga fémrózsá kerül. A rendőr gyakorlati kiképzése csak ezután kezdődik valamelyik kapitányság őrszemélyzeti osztályán. Az első ujoncév eltelté után újabb orvosi vizsgálat következik, aminek alapján a rendőrt minden feltétel nélkül el lehet bocsátani. Ez különbözik az első két évben bármikor bekövetkezőtől, ha a rendőr olyan mulasztást vagy cselekményt követ el, ami fegyelmi eljárást vonna maga után.

A két év elteltével a főkapitány a rendőrt véglegesíti: címe és állása: m. kir. rendőr és rangfokozati jelvénye két préselt sárgásszínű fémrózsá. A rendőri szolgálatban eltöltött hat év után rendőrmester (keskeny ezüst szalagon egy sárga fémrózsá), nyolc év után rendőrtörzsmester (keskeny ezüst szalagon két sárga fémrózsá) és tíz év után rendőrfőtörzsmester (keskeny ezüst szalagon három sárga fémrózsá) rangfokozata illeti meg az őrszemélyzet tagját.

Sajátságos, hogy az eddig említett különböző rangfokozatok, bár más-más fizetéssel és rangjelzéssel járnak, tulajdonképpen legénységi állást jelentenek, ami egyenlő szolgálattal jár. Ezek képezik a tulajdonképeni őrszemélyzetet, a legénységi állományt.

Az altiszti és törzsaltiszti minőség már magasabb állást, parancsnoki minőséget jelent. Eléréséhez magasabb elméleti és gyakorlati előképzettség is szükséges.

A m. kir. állami rendőrség őrségi személyzetének kebeleiben altiszti állást foglal el a III. osztályu felügyelőhelyettes (a gallér hajtókáján keskeny esütszalag, felette ezüstcsik, egy rózsácska és a hajtóka hátsó felső sarkában egy fémgomb a rangjelzésük), törzsaltiszti állást pedig a II. és az I. osztályu felügyelőhelyettes (rangjelzése azonos a III. osztályu felügyelőhelyettes rangjelzésével, de az I. oszt. felügyelőhelyettes három, a II. oszt. felügyelőhelyettes pedig két rózsácskát visel) foglal el.

(Folytatjuk.)

Tegyen kiki jót s műveljen derekast, mennyire ereje engedi. Magát felsőbb sors által kiválasztott különös lénynek, reformátornak, új Mohammednek tartani — legnevetésesebb, tagadni nem lehet; de nem kevésbé szomorú, magában s maga erejében semmit se bízni s mindenütt mást állítani maga helyibe.

Széchenyi.

Portyázás.

Lombos Viktor mérnökkari százados, kire az a feladat hárult, hogy a szentgotthárdi géppuskaalkatrészeket hasznavehetetlenné tegye, idegrohamot, később aggyulladászt kapott és meghalt. A rövidke újsághír mögött nemcsak Lombos Viktor, — egy egész nemzet tragédiája rejlik. Egy ember, aki fanatikusan szereti hazáját s aki nem tudja, hogy a gépjegyveralkatrészek tulajdonképpen nem nekünk, hanem idegen országnak voltak szánva, szívében ujjongó örömmel fogadja azt a hirt, hogy Magyarországra jegyvereket szállítottak, mert így véli elérhetni azt, amit igazságosság, méltányosság maguknak szép szóval kiharcolni nem tudnak. A harci eszközöket szállító vagónok láttára felcsillan szemében a reménytelen öröm s már szinte látni véli a bitorlók fejvesztett futását, ha majd ezek a géppuskák megszólalnak. Azután jön a rideg parancs: Lombos Viktor századosnak szét kell rombolni, szét kell zúzni a géppuskaalkatrészeket. Lombos Viktor százados katona és a parancsot — bármilyen fájdalmas — végrehajtani igyekszik. A végrehajtás meglehetősen egyszerű, mégis meghaladja lelki erejét. Minden robbantásnál, mintha nemcsak a géppuskazávarzatok, nemcsak a hűtőburkok repülnének sok száz darabban a levegőbe, de azokkal együtt — úgy érzi Lombos százados — a reménykedő, a hazáját szerető szíve alá is dinamitpatronokat raktak s mintha a felrepülő vasdarabokkal együtt reménykedése is, a reménykedéstől átítatott szíve is darabokban repülne a reménytelenségbe, a megsemmisülésbe, a semmibe. Fellázad benne a büszkeség is, úgy érzi magát, mint egy nagyerejű havasi medve, melynek megkötözött állapotában vaszikarikat szúrnak át az orcimpáján s amely dobszóra, suhancröhej mellett táncolni kénytelen. Tusakodik magával, igyekszik legyűrni a feltörő indulatokat, de végül is ezek urrá lesznek felette, az idegzet felmondja a szolgálatot, Lombos Viktor elméje elborul s két nap alatt nagy kínok között kiszemved. Genjben üléselő urak! Eljut-e vajjon hozzátok is Lombos Viktor esetének hire? S ha igen, nem gondoltok-e arra, hogy abban az országban, ahol a hazaszeretet ilyen eseteket produkál, nem gondoljátok-e, hogy ott a hozott vagy hozandó, tervbevett vagy megvalósított kényszerrendszabályok csak a »ma« alkotásai!? Nem gondoljátok, hogy ezek csak növelni fogják a Lombos Viktorok számát!? De nem a halott, az élő Lombos Viktorokét, akiknek elkeseredés szülte tébolyuk nem a katonai kórház hullakamrájában fog végső levezetést nyerni, hanem ott azokon a szabad térségeken, ahol ti egy girbe-gurba vonalat húztatok és azt mondtátok arra, hogy: ez a határ.

Az amnesztiarendelelet sokak előtt megnyitotta a hörtönt, kik nem ok nélkül kerültek oda. Sokan élvezhetik újra a szabadságot, kik talán a jövőben megint vissza fognak élni azzal. Ez igaz. Azaz helyesebben, lehetséges. Magamban csöndes fejbólogatással fogadtam egyes mondásokat, mik akaratomon kívül jutottak fülemhez a közelemben sűrűzhangos asztaltársaság tagjaitól. Csöndes helyeslésem azonban csak addig tartott, amíg a következőket hallottam: »Kedves barátaim, tudjátok meg, minden engedékenységgel, minden elnézéssel csak arra jó hogy a gazemberek száma megkétszereződjék, egyedül a szigor, a kérlelhetetlen szigor a helyes, a többi lári-jári, soha nem lesz másképp igazi rend«. Erős kezével megmarkolta a vastag söröskrigli nyakát, nagyot koppantott az asztalra, — társai »ugy-

van«-nal követték példáját — néhány pillanatra megszakadt a dikció és csak a tompa kortyintásokat lehetett hallani. Sokáig motoszkáltak még a fülemben ezek a szavak, később, amikor már egyedül, teljes csendben gondolkodhattam felettük. Végre is megállapítottam, hogy haragudni rájuk komolyan nem lehet. Nem rossz emberek ők. Csak »félemberek«. »Félemberek«, kik agyukat, szívüket képtelenek két irányban foglalkoztatni. Akik nem tudják a jószívűség mellett a szigor elképzelni, gyöngédség mellett a férfiaságot, önérzet mellett az alázatot. Érveket lehet — szó sincs róla — elég szép számban felsorakoztatni a kérlelhetetlenség mellett, de ha a söröskorsónak szárnya volna és ha nem az ólomsúlyú árpamámor, de a tisztánlátás régiójába emelné iüritgetőjét, megcájolhatatlan, kristálytisza megvilágításban felfedezhetné, hogy rangsorban a »megbocsátás« első helyen van, mint a »megtorlás«. Emez szükségszerű rossz, az pedig az emberi erények egyik legragyogóbb ékköve.

Tscheng-Lo-nak hívják azt a genji tanácselnököt, ki hozzánk azt a bizonyos Szentgotthárd-jegyzéket küldötte s aki — mint neve elárulja — származásra kínai. Benes Eduárd a neve annak az urnak, ki Genjben a magyaroknak küldendő jegyzékek, szankciók és megyebek kohóját fujtatja és aki mint ismeretes, a cseh-szlovák köztársaság külügyminisztere. Ennek a kinainak és csehnek ebben az ügyben történt összehatalkozása oly érdekes véletlen, felfogásuk, eljárásuk annyira egyöntetű, harmónikus, hogy szinte kellemetlenül érinthetne bennünket. Ha azonban tudjuk, hogy Tscheng-Lo, a nagy békebarát, olyan országnak érdemes fia, ahol három éve már a legádázabb mészárlások folynak, a másik pedig annak az országnak külügyeit irányítja, amely nemrégiben 40.000 darab lövegvet szállított Pekingbe, Tscheng-Lo hazájának fővárosába, akkor az érdekesség megmarad továbbra is, de a »véletlenről« kiderül, hogy mégsem egészen az. De persze a békét mindezek dacára sem Prága vagy Peking felől, hanem egyesegyedül csak Szentgotthárd felől fenyegetik — öt vagón géppuskaalkatrésszel.

Nem tudom, — csak nemzeti átok e vagy valami titkos kéz működik itt közre — mióta országunkat megcsonkították és mióta már nemzetiségi ellentétekről szó sem lehet, napirenden vannak kisebb-nagyobb összezőrdülések katolikus és protestáns vallásúak között. Ezek az összezőrdülések rendszeresen jelentéktelen semmiségek, melyek többnyire jogi és teológiai vitákban nyilvánulnak meg s amelyek inkább csak az akadémiákat, a tudományos világot érdekelhetik, de édeskeveset érdeklik és érintik a jelenleg lakó katolikus Nagy Jánost és az alvégi protestáns Kis Pétert. A jelentőség csak ott kezdődik, hogy minden ilyesfajta véleménykülönbség eljerdített, nagyított alakban lát napvilágot, addig-addig, amíg Nagy János csakugyan elkezdi gondolkozni, vajjon nem ellensége-e neki tényleg a Kis Péter? Biztosan. A Kis Péter megakkurát ugy. Hogy is nézhette jó szemmel eddig azt a pápista Nagy Jánost? Ha ezeknek az összezőrdüléseknek nem is az a céljuk, hogy őket verjenek a nemzeti egység jájába, mely kell hogy katolikus, protestáns előtt egyformán kedves legyen, mindenesetre segítik azokat, kik az ilyesfajta ékverésekre az alkalmat megragadják. Még az a szerencse, hogy az ilyen ékek soha mélyen nem hatoltak be a jába, sorra kicsorultak valami memóriá.

Figyelő.

Ázsia.

Irtá: POLITOVSKY VILMOS alezredes.

Előre kell bocsátanom, hogy nem politikáról lesz szó, habár eleinte talán úgy néz is ki a dolog...

Három cikk fekszik előttem, három francia cikk, melyek rövid egymásutánban ugyanazon katonai lap, a »France Militaire« hasábjain láttak napvilágot. A franciák talán nem látnak közöttük összefüggést, de mi nagyon is látunk.

A nagy francia lap megemlékszik először a Magyarország érdekében megindult akcióról. Természetesen hallani sem akar Trianon megváltoztatásáról és azt veti Lord *Rothermere* szemére, hogy olyan néppel szövetkezik, — már mint a magyarral — amely nem tudja illendően bevárni, hogy mit szólnak a többiek hozzá, hanem előre elrontja az ügyét, feldöntvén a kádat a gyerekekkel együtt. Értve ezalatt a tulkorai magyar ujságlármát, mely már aratásról számol be a magyar népnek, amikor még alig lett egy-egy szem elvetve. Abban talán igaza van a franciának, hogy dobbal nem szokás verebet fogni, talán abban is, hogy az utódállamok által eszközölt kisajátításoknál előfordult igazságtalanságok vagy jogtalanságok orvoslása a rendes bírósághoz tartozik és nem a Népszövetség elé. De azt már nem mondja, hogy melyik bíróságnál tegyen panaszt a földönfutóvá tett magyar, akinek birtokát pl. a csehek »kisajátították«? A magyar bíróságnál? Ezen ugyancsak nevetnének a csehek. Cseh bíróságnál? Az pedig ellátná a baját, csak merje betenni a lábát a duplafarku oroszán birodalmába! Ez a francia szellemesség tehát nem nagyon sikerült. Ami pedig magát a dolog lényegét illeti, hogy két millió magyart választottak el jogtalanul hazájától, azt egy szóval sem érinti a nagy francia lap. Minek? Hiszen úgy sem szabad Trianonon változtatni!

Másodszor is szönyegre került a »magyar probléma« és pedig ismét első helyen; sőt ez alkalommal egy tábornok foglalkozik vele. De meg is látszik a cikken, hogy haragos katona irta; csak úgy pattog benne a sok »Nem, nem, soha!« — persze francia értelemben. Ha tekintetbe vesszük, hogy »monsieur Benes« kijelentései képezték a cikk kutforrását, nem is csodálkozunk a tábornok mereven elutasító álláspontján, sőt az ellenkezőjén csodálkoztunk volna, mert katona nem paktál. Vagy-vagy! De azért mégis több megértést tételeztünk volna fel katonaembernél egy oly hősie nemzet iránt, mint a magyar, amely a háboru első percétől az utolsóig mindvégig azon a helyen állott, ahová a sors és kötelessége állították! Igaz, hogy a csehek árulásai a francia ügyet szolgálták; de az még nem ok arra, hogy lovagias katona árulók barátjává legyen. Mert aki ma minket árul el, az holnap épp úgy elárulhatja — a franciákat. Ha francia katona politikai okokból nem is nyilatkozhatik mellettünk, de ellenünk? Eddig minden lovagias ellenfél tisztelte a lovagiasságot ellenfelében is. És ki tudja, nem lesz-e még arra éppen a franciáknak szükségük?

*

A harmadik cikk...

Mielőtt erre kitérnénk, szegezzük le kereken a francia sajtó egységes álláspontját a magyar ügyben:

»Trianon sérthetetlen és annak is kell maradnia!

Ez a francia felfogás alfája és omegája. Ezzel kezdődik és ezzel végződik minden írásbeli és szóbeli fejtegetésük. De hogy miért ne lehessen egy nyilvánvalóan helytelen helyzetet helyesbiteni, arra nincs magyarázat. Miért ne lehessen az elszakított három és félmillió magyart hazájának visszaadni? Hiszen Elzász-Lotharingiában nem volt még másfél millió francia sem és Franciaország még sem nyugodott bele azok elvesztésébe 1871-től 1918-ig, vagyis

egy fél évszázadon át; pedig a nagy francia nemzet alig 4 százalékos töredékéről volt szó. És a magyar nép nyugodjék bele szó nélkül vére husz százalékának elvesztésébe?

Azért nem lehet Trianonon változtatni, hogy legalább valami maradjon, ami az Entente »győzelmét« hirdesse; ha prakszisban nem is, hát legyen legalább papiroson valami, amiben gyönyörködni lehessen, ha pl. az bosszantja az embert, hogy a »legyőzött« Németország gazdaságilag aránytalanul jobban áll, mint a »győző« franciák; és — ami a legbosszantóbb — emellett a német pontosan fizeti a hadisarcot is!

Abban is teljesen egyetértenek a francia lapok egymással, hogy békés uton nem lehet Trianont megváltoztatni. Azt mondják, hogy nincs az a szerb vagy román, vagy pláne cseh, aki a maga jószántából visszaadna csak valamit is a magyarnak. Ebbe tehát szerintük bele kell nyugodnunk, mert háborut nem viselhetünk.

És most lássuk a harmadik cikket!

Eddig mindig csak a mi megszűkült határainkat néztük, most nézzünk szét egy kissé a nagy világban is. Valahonnan csak érkezik számunkra is segítség, ha már magunk nem vagyunk képesek magunkon segíteni. Azt ugyanis elfelejtették felvenni a Trianoni szerződésbe, hogy reménylenünk sem szabad.

A »France Militaire« nyugtalanító híreket közöl Európa keleti szomszédjáról, a rengeteg Ázsiáról, a magyarok bölcsőjéről. Önmagától kérdi a nagy katonai lap, vajjon a kínai többéves forrongást nem kell-e egy általános ázsiai forradalom előjátékának tekinteni, amely elsősorban Európát fenyegeti?

A kolosszus Ázsiához viszonyítva bizony elég kicsi Európa, ha tekintetbe vesszük, hogy angol és francia írók szerint Oroszország inkább Ázsia, mint Európa. No és a Balkán? Azt is nyugodtan hozzászámíthatták volna. Ezen területeket leszámítva mi marad Európából Ázsiához viszonyítva területileg és lélekszámban? 6 millió négyzetkilométer 47 millió ellen; 250 millió lélek 1000 millió ellen!

Angol források szerint Ázsia már több, mint egy évszázad óta készül Európa ellen és állítólag az orosz birodalom van hivatva, az angol világuralmat megbuktatni; mint ahogy már egy ízben megalázta a francia Napoleon erejét is. The english review (angol szemle) azt állítja, hogy a világháboru befejeztével 1918-ban megmozdult az óriás Ázsia is, hogy lerázza a neki kényelmetlenné vált európai láncokat.

Eleinte Kína és Japán még kezükre jártak az entente hatalmaknak, melyek egyedül maradtak a távol keleten, lévén Németország összes gyarmataitól, hadseregétől és flottájától megfosztva. India, Perzsia és Afganisztán angol fenhatóság alatt állott, mindenütt angol katonaság. Irakot, Szíriát és Palesztinát a szövetségesek tartották megszállva. Törökország megszűnt katonai hatalom lenni és végleg elvesztette Arábiát. Az összes államok végig az északafrikai parton nyugodtaknak látszottak.

Milyen a helyzet ma, alig tíz évvel ezen időszak után? Japán paktál a bolsevistákkal. Kína az összes hatalmakkal összevész és igyekszik az idegenektől teljesen szabadulni. Az Indiák nagyarányu autonómiát követelnek. Afganisztán teljesen önálló. A perzsák nem fogadták el a felajánlott angol-perzsa szerződést; az angol katonák kiűritették Perzsiát. Törökország megtartotta Stambult és Anatoliát, szövetkezett az oroszokkal és ma függetlenebb a nyugattól, mint volt valaha. Arábia független királyság lett Fejszál király alatt, aki most a népszövetségbe akar belépni. Egyiptom félig független alkotmányt vivott ki magának. A rifiek fellázadtak a spanyolok ellen. Marokkóban napirenden van az európaiak lemészárlása és rabságba hurcolása stb.

A baloldali képen a bicskei őrsgazdálkodását látjuk disznóölésre készülődni, jobboldalt pedig a jánoshalmi őrsgazdálkodás vezetése.

Rövid tíz év alatt tehát sok minden történt, ami a háború előtt nem lett volna lehetséges.

Azsia népeinek háborgását az idegen hatalmak iránt érzett ellenszenvre vezethetjük vissza, ami különben nemcsak Ázsiában, hanem Afrikában is megnyilatkozik és súlyos politikai problémák elé állítja Európa hatalmasait, akik hozzá vannak szokva gyarmataik bőséges forrásaihoz. Könnyűnek látszik ugyan Európa modern harceszközeivel vad és félvad népeket leigázva tartani, de éppen abban rejlik a nehézség, hogy a háboruszkodást lehetőleg el kell kerülni. Mert a gyarmatok célja az, hogy dolgozzanak és termeljenek az anyaország számára; utóbbinak tehát az az érdeke, hogy a gyarmatok lakossága szaporodjék, vagyis, hogy a munkások száma minél jobban növekedjék. A háboruszkodás pedig megtizedeli a lakosságot és elsősorban éppen a munkabíró férfiak sorait. A modern gyarmatpolitika tehát mindenképpen arra igyekszik, hogy a gyarmatok lakossága jól táplálkozzék és szaporodjék. Csecsemőgondozás, alkoholtilalom, az egészségügy fejlesztése és járványok megakadályozása által elősegíti az új generáció fejlődését is, hogy minél több legyen a munkás.

Viszont az állati rabságból kiemelkedő minden népnek első dolga, hogy önállóságra törekszik és elnyomói, kiuzsorázói ellen fordul.

Ázsiában az idegen uralom ellen érzett gyűlölködésnek még más okai is vannak. Az ázsiai népek sokkal régibb kultúrával rendelkeznek, mint az európaiak, tehát sokkal érzékenyebbek az idegen kultúra fenhéjazása ellen, melyet rájuk akarnak kényszeríteni. Ezen tisztán faji kérdéshez hozzájárul a vallás kérdése is, amely két tényező az emberi természet leghatalmasabb mozgató rugóját képezi. A keleti ember minden gondolata és ténykedése a vallásból indult ki. Vallási felfogása megkönnyíti neki nemcsak az életet, de a halált is, mert rögtön új életet ígér más testben és végül visszatérést a Teremtőhöz; minden keleti ember könnyen, sőt örömmel megy a halálba, különösen akkor, ha jelen sorsa jobb is lehetne. Az ilyen mélyen vallásos népet nehéz megfélemlíteni, vallási meggyőződésében megtámadni pedig veszélyes. Nem kell tehát csodálkoznunk, hogy Ázsiának nem kell sem Európa kultúrája, sem vallása.

*

Ezenkívül részben a megsértett önérzet is növeli a gyűlöletet a fehér faj ellen. Ezen eset különösen az Ázsián kívül élő ázsiaiaknál áll fenn: mint az Egyesült Államokban élő japánoknál és a Délafrikában megtelepedett nagy-

számu hindunál. Mindkét ázsiai faj ugyanolyan emberi, politikai és szociális jogokat követel magának, mint a fehérek, akik viszont hallani sem akarnak ezen kívánságok teljesítéséről.

Már maga az a tény, hogy az ázsiaiak ujabban mind nagyobb tömegekben terjeszkednek nyugat felé, mutatja, hogy a nagy ázsiai tartályban ismét tulsok az ember, mint amint mindig is Ázsia volt az emberiség bölcsője, ahonnan ősidőktől fogva mindig új és új néparadatok ömlöttek elő; ahonnan egyszer mi is jöttünk — magyarok.

*

A nagy ázsiai tömeg tehát megmozdult Európa ellen. Tíz rövid év majdnem teljesen megváltoztatta a helyzetet. Az ázsiai viszonyokhoz mért ezen feltűnően gyors átalakulás elsősorban az orosz bolsevisták széleskörű és erőszakos propagandájára vezethető vissza, amely agitáció eleinte csak az angol gyarmatok, mint a brit imperium alapkövei ellen indult meg, de a rendkívül kedvező ázsiai talajon gyorsan harapózott el mindenfelé és ujabban a pártharcok által szétszaggatott Kínában igyekszik a szovjetrendszert meghonosítani. Ha ez sikerülne, akkor egész Ázsia a bolsevisták befolyása alá kerül és akkor — jaj Európának!

A vörös orosz örület minden erejével azon dolgozik, hogy felrázza az ázsiai óriást tespedéséből és a bolsevizmus szolgálatába állítsa. A bolsevisták nem is igen titkolják Európa elleni terveiket, amint azt az ezidei nyilvános orosz háborús propaganda is bizonyítja. De még jobban bizonyítják azokat az oroszok lázas háborús készülődései és az a 260-on felüli vegyi gyár, amely 60.000 munkást foglalkoztat, csak harci gázok gyártására. Hogy mi lesz Európából, ha a bolsevistáknak elég idejük marad terveiket végre is hajtani, azt alig lehet elképzelni. Mert csak az időn mulik a dolog. Tudniillik Szovjet-Oroszország gazdaságilag olyan kriminális helyzetben van, hogy a vörös kormánybitorlók kártyavára minden pillanatban összeomolhat és akkor vége az egész világot fenyegető véres fantomnak. De ha nem omlik össze? Ha sikerül a szovjetnek legalább addig uralmon maradni, amíg megindítják a hadat Nyugat ellen? Ami éppenséggel nem lehetetlen egy oly kiméletlen és lelkiismeret nem ismerő, a végső kétségbeesés szélén lévő kalandorbandának, mint amilyenek az orosz bolsevisták.

Akkor jön a leszámolás Angliával és Franciaországgal. Akkor fognak csak a franciák szemei felnyitni, ha fejük felett lesz az orosz vegyi háború, melytől ők olyan messze képzelik magukat. Akkor biztosan tudatára fognak ébredni

saját rövidlátásuknak, amely a közelben egyebet sem lát a képzelt francia »gloire«-nál, melynek oltárán minden meg-gondolás nélkül áldozták fel volt ellenfeleik jelenét és jövőjét.

Ezen rövidlátásnak a legujabbi bizonyítéka, hogy ámbár az ő gyarmataik is lázonganak, mégsem képesek a bolsevisták szította keleti tüzvést felismerni, hanem apró politikai játékokat játszanak, mint pl. egy »latin« blokkot megteremteni, amelyben a franciák vezetnek, az olaszok és spanyolok vezettetik magukat, — persze mindig és újra mindig — a németek ellen. Mert a franciák nem ismernek más ellenséget, ők sem tudják képzelni, hogy mástól is lehet félni, mint a némettől.

Franciaország biztonságát tisztán csak a rajnavidéken tartott néhány ezer emberükben látják és már most rémül-döznek, hogy mi lesz hét év múlva, ha 1935-ben letelik a garanciaidő és a németek közvetlenül a védtelen francia határ mentén fognak állani? Már ettől a gondlattól is hisztérikus görcsöket kapnak, ahelyett hogy keresnék az egyetlen helyes megoldást: Európa népeinek összekapcsolá-sát a keletről fenyegető tüzvész ellen, amely biztosan ki fog törni és végig fogja perzselni Európát, ha idejekorán ki nem csavarják a tüzcsóvát a bolsevisták kezéből.

Egy hozzáértő nagy államférfiu ezen világveszedelmet 1935 és 1940 közötti időre jósolta meg, tehát még volna Európának hét év ideje, hogy felkészüljön ellene, ha ugyan a bolsevisták is respektálják ezt a jóslást; ami azonban alig hihető, mert nagyon is ég talpuk alatt a talaj.

A helyzet tehát az, hogy a keleti láthatáron fenyege-tően tornyosulnak a viharfelhők Európa azon népei ellen, amelyek nem hódolnak be a bolsevizmusnak, míg ezen fenyegetett népek a legnagyobb egyenlenségben élnek egy-mással; ahelyett, hogy keresztényi módon támogatnák egy-mást és azáltal a saját erejüket és biztonságukat növelnék, ahelyett hogy összefognának közös hatalmi fellépésre a bolsevizmus ellen, mert durva erőszakot sem szép szavak-kal, sem papirosszerződésekkel, hanem csakis katonasággal lehet letörni, egymást igyekeznek elgáncsolni és egymás kárán örülnek. És az országokon belül? Csupa pártharc! Kultura? Népjólét? Nemzetgazdaság? Csupa másodrangu kérdés. Mindenütt csak »politikától« főnek a fejek. Hát tényleg annyira vének volnának Európa népei, hogy már gyerekesek lettek? Nincs sehol egy oly államférfi, aki képes volna felismerni az »Ó-világot« közvetlenül fenyegető ve-szedelmet?

A békekonferenciáknak a központi hatalmak katonai meg-bénítása volt a céljuk, hogy belátható időn belül ne kezd-hessenek új háborút az entente ellen. Helyes, nem tehetünk ellene semmit. De az sehol sincsen a kötött szerződésekben előrelátva, ami most bármely napon bekövetkezhetik, hogy a katonailag tehetetlen központi államok az orosz bolsevisták támadása esetén mitévők legyenek? Az csak nem lehet közömbös Európa »urainak«, hogy a bolsevizmus Közép-Európában ugyszólván minden ellenállás nélkül megvethesse a lábát? Mivel védekezzünk az új »vörös henger« ellen?

Ha valamely szerződés nem felel meg a viszonyok változása következtében előállott helyzetnek, akkor a szer-

ződő felek pótszerződéssel ki szokták egészíteni és az egyik nem ragaszkodik még azon esetben sem mereven a holt belükhöz, ha a beállott változások csak a másik félre nézve hátrányosak, de egy olyan szerződést változtatlanul fentartani, amely mindkét szerződő félre nézve nemcsak káros, de végzetes lehet? Kell ehhez még további magyarázat?

Bekövetkezett tehát az utolsó időpont, amidőn Európa népei végleges és valódi békét köthetnek egymással Európa békéjél biztosító szövetség formájában, mely alkalommal minden elnyomott és mostoha sorsra jutott nép meg fogja találni helyét a napon. Mert a nap mindenkire süt, ránk magyarokra is sütni fog, csak még rövid ideig tűrni és várni kell.

Vagy megszületik az Európai Államok Szövetsége, ame-lyen belől mi is megtaláljuk a bennünket megillető méltó helyet vagy pedig végigsöpör rajtunk egy új zivatar. Már pedig vészben csak az veszíthet, akinek van mit veszítenie.

A Csendőrségi Lapok pályázata.

A Csendőrségi Lapok szerkesztősége pályázatot hir-det a legjobb és legtöbb tanulságot nyújtó nyomozásra a következő feltételek mellett:

1. Pályázni lehet bármikor történt és bármilyen bűncselekmény nyomozásával, amelyet elejétől végig tökéletes részletességgel kell leírni. Különös súlyt kell helyezni a nyomozó azon intézkedéseinek és tényke-déseinek kidomborítására, amelyek a bűncselekmény tet-tesének kiderítését vagy beismerését eredményezték. A pályázatban úgy tényleges, mint nyugállományu csend-őregyének is résztvehetnek.

2. Csak olyan nyomozással lehet pályázni, amelyet a pályázó maga személyesen vezetett.

3. A nyomozás helyét és idejét, a szereplő sze-mélyek, valamint a nyomozásban résztvett csendőrök neveit pontosan le kell írni.

4. A leírást legalább két olyan csendőregyénnel is hitelesíttetni kell, akik a nyomozásban maguk is résztvettek vagy a nyomozónak a nyomozás lefolytatása idejében közvetlen előjárói voltak.

5. Amennyiben ismeretes, a nyomozás leírásának végén meg kell említeni, hogy a gyanúsítottat a bíróság elítélte-e, ha igen, melyik bíróság, mikor és milyen büntetésre? Ezen adat hiánya azonban a pályázatban való résztvételt nem gátolja.

6. A pályázatokat félhasábosan, írógéppel vagy könnyen olvasható kézírással és a lapnak csak az egyik oldalára kell írni.

7. A pályázatokat 1928 június 30-áig kell a szer-kesztőségbe beküldeni s azokat bizottság fogja el-bírálni.

8. Pályadíjak:

I. díj	100 pengő
II. „	50 „
III. „	30 „
IV. „	20 „

A nyertes pályamunkákat a Csendőrségi Lapokban közölni fogjuk. A szerkesztőség fentartja magának a jogot, hogy a szokásos tiszteletdíj ellenében esetleg olyan pályamunkákat is leközzöljön, amelyek díjat nem nyertek ugyan, de közlésre alkalmasaknak osztályoz-tatnak.

Higy nekem, e szó: boldogság, egyike a legbizony-talanabb s legszűkebb értelmű kifejezéseknek; s ki bol-dogságot vadász, árnyékot vadász. Teljesített köteles-ség s nemes törekvések önértéke küzdés s bánat közt is nyugalmat tenyész; s ha e nyugalommal, boldogság cím alatt, megelégszel: annak megnyerése szép, jó s erős léleknek keresés nélkül, csupán tettei következté-sében bizonyos.

Kölcsey.

CSENDŐR LEKSZIKON.

48. Kérdés. *Milyen feltételek mellett lehet megszerezni az igényjogosultsági igazolványt?*

Válasz. Az 1873. évi II. t. c. értelmében azok az altisztek, akik összesen 12 évig s ebből legalább 8 évig mint altisztek (az altiszti rendfokozatot a tizedességtől keli számitani) tényleges szolgálatot teljesítettek és magaviseletükről kedvező igazolvánnyal vannak ellátva, igényt nyerne akár a közszolgálatban, akár pedig az állam által segélyezett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál való alkalmaztatásra. A szolgálati időre való tekintet nélkül megszerzik ezt az igényjogosultságot azok az altisztek is, akik az ellenség előtt vagy közbiztonsági szolgálatban olyan módon sérültek meg, hogy további szolgálatteljesítésre képtelenek, de polgári hivataloknál még alkalmazhatók. Az igényjogosultsági igazolvánnyal ellátott altiszteknek a következő állásokat tartják fenn: Minden hivataloszlgoi és alsóbbrendű felvigyázói állást a minisztériumokban, törvényszékeknél, bírósági és egyéb hivatalokban, fegy- és más intézeteknél, amelyeket részben vagy egészben az állam tart fenn, továbbá ugyanezeket az állásokat a törvényhatóságoknál felelő részben; azután a hivatal- és irodaszolgái, valamint az alsóbbrendű felvigyázói és kezelői állásokat, minden vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatnál, amelyeket az állam javadalmaz. Tisztviselői állásra rendszerint csak középiskolával lehet pályázni. Előnyben részesülnek: az előbb felsorolt hivatalok, intézetek, vállalatok irodai és alsóbbrendű hivatalnokai állásainak betöltésénél abban az esetben, ha ezekre az állásokra már fizetésben levő kebelbeli hivatalnokok vagy nyugdíjasok nem jelentkeznek. Ugyanezenelőnyben részesülnek a pénzügyőrségi hasonló állások betöltésénél is.

Az igényjogosultsági igazolvány elnyerése iránti kérelmet őrskihallgatáson kell előadni, semminemű okmányt a kérelmezőnek benyújtania nem kell s a kérelem (amelyet az őrsnek a kerületi parancsnoksághoz kell címeznie) szolgálati uton a belügyminiszter urhoz (VI. c. oszt.) kerül döntésre. A döntés után a minisztérium az igazolványt szolgálati uton leadja.

Az egyes állások elnyerése iránti kérelmet az igazolvánnyal ellátottaknak az illető hatóságnál, intézetnél vagy vállalatnál kell benyújtaniok, ha már nem teljesítenek tényleges szolgálatot, közvetlenül, egyébként pedig szolgálati uton. Azoknak, akik az ezirányú kérelmet már nem a tényleges állományban nyújtják be, kérelmükhöz az igényjogosultsági igazolványon kívül csatolniok kell a községi előjáróság által kiállított erkölcsi bizonyítványt, orvosi bizonyítványt s esetleg az elnyerni kívánt álláshoz megkívánt képességeket igazoló bizonyítványt. A tényleges szolgálatban álló folyamodóknak csak az utóbbi bizonyítványt kell csatolni, ha a pályázat feltételei azt megkívánják. A szóba kerülhető állásokra a pályázatokat az érdekelt hatóság, intézet vagy vállalat a hivatalos lapban (Budapesti Közlöny) hirdeti ki. A beérkező kérvényeket — amennyiben azoknak eleget tenni nem lehet a jövőben megüresedő állások elnyerése szempontjából előjegyzésbe veszik. Megemlítjük, hogy posta és távirda segédtisztekké az igazolványos altisztek négy középiskolai végzettség nélkül is ki nevezhetők. Utmesteri állásra próbaszolgálat vagy előzetes vizsga nélkül is lehet pályázni. Az igényjogosultsági igazolványt az említett állások elnyerése tekintetében nem lehet felhasználni állami javadalmazást élvező állásoknál a 45., nem állami javadalmazásban levő állásoknál pedig a 37. életév betöltése után. Természetesen ugyanabban az időpontban lehet több üresedésben levő állásra is pályázni.

Ha valamely állás elnyerése céljából próbaszolgálatra vagy vizsgára van szükség, az érdekeltek tizenkettedik szolgálati évükben 6 hónapos próbaszolgálatra szabadságot kaphatnak. Az ezirányú kérelmeket is a belügyminiszter urhoz (VI. c. oszt.) kell szolgálati uton felterjeszteni.

49. Kérdés. *Mily jelentősége van a közigazgatási jog szempontjából táncvigalom rendezésekor a helyhatósági és a rendőrhatalósági engedélynek? Pótolhatja-e az egyik a másikat?*

Válasz. A 64.573 1901. B. M. rendelet szerint táncvigalmak nyilvános rendezéséhez rendőrhatalósági engedély szükséges. Ezt az engedélyt a vármegyei járárok területén a főszolgabírák adják. A rendőrhatalósági engedélyért írásbeli folyamodványt kell benyújtani. Ezt nem is szokták megtagadni, ha a folyamodók erkölcsi megbízhatóságához nem fér kétség. A táncvigalom megkezdése előtt kötelesek a rendezők a rendőrhatalósági engedély alapján, az illető község előjáróságától a helyi hatóság engedélyét is megszerezni. A rendőrhatalósági engedély a fent idézett rendelet szerint mentes a bélyegilletéktől, míg a helyi hatóság engedélye után illetéket kell leróni, még pedig előre, mert az illeték lerovása előtt az engedély ki nem adható.

E szerint táncvigalom rendezéséhez a két engedély együttesen szükséges s egyik megléte nem pótolhatja a másik hiányát.

50. Kérdés. *Két egyén ittás állapotban sebesen és vigyázatlanul hajt az utcán s ily módon megszegi a kocsizásra vonatkozó szabályokat. Egy vagy két kihágás elkövetéséről van-e ebben az esetben szó?*

Válasz. Nehéz ugyan elképzelni, hogy két egyén együtt és közösen hajtson egy fogatot s ekként a vigyázatlan hajtásban a két egyén társtettes legyen, ám ha mégis így ketten tartották kezükben a gyeplőt, az elkövetett kihágást önállóan és külön-külön követték el s így két külön, egyénileg elbírálandó kihágásról van szó. Társtetteseknek ugyanis azokat nevezzük, akik akarategységben vannak egymással s tudják és akarják a közös elkövetését. Társtetteség rendszerint abban az esetben forog fenn, amidőn az akarategységben levő tettesek mindegyike a tényálladáki cselekvésnek csak egyik részét követi el.

51. Kérdés. *A tolvaj az elloptott órát elrejtí akként, hogy elássa egy fa alatt. Valaki meglesi ezt a műveletet és a tolvaj távoztával kiássa a lopott órát s megtartja magának. Mily büncselekményt követett el ez a második egyén?*

Válasz. A második egyén idegen ingó dolgot másnak birtokából annak beleegyezése nélkül abból a célból veszi el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa: tehát lopást követett el. Tehát a második egyén is tolvaj. Nem orgazda akkor sem, ha tudta is, hogy olyan dolgot tulajdonított el, amely lopás következtében jutott birtokosa kezéhez, mert az orgazdaság tényálladékában szereplő »megszerzés«, »elrejtés« vagy »elidegenítésben való közreműködés« fogalmán nem értjük a tolvaj akarata ellenére való eltulajdonítást.

52. Kérdés. *Valaki véletlenül megtalál egy tolvaj által elárott órát. Sejtli ugyan, hogy csak tolvajlás következménye lehetett az órának ily módon való elrejtése, azt magának mégis megtartja. Mily büncselekményt követett el?*

Válasz. Az óra megtalálója a Btk. 365. §-ba ütköző jogtalan elsajátítás vétségét követte el. Orgazdaságról természetesen nem lehet szó már csak azért sem, mert a tettes cselekedetéből hiányzik az óralopásból való eredet tudata. A törvény szerint a talált tárgyat 8 nap alatt köteles a találó átadni az elvesztőnek vagy a hatóságnak. Ha azonban megállapítható, hogy a találónak esze ágában sincs a talált tárgytól megvalni s azzal, mint sajátjával rendelkezik, a jogtalan elsajátítás vétségét terhére a 8 nap eltelte előtt is meg lehet állapítani.

53. Kérdés. A Csüsz. 153. pontja értelmében a körözéseket iratcsomóban kell kezelni. A Szut. 458. pontja szerint viszont a csendőrparancsnokságok körözéseket nem adhatnak ki. Hogyan kell kezelni azokat a nyomozásra vonatkozó parancsokat, amelyek csendőrparancsnokságoktól érkeznek az örsre?

Válasz. A Szut. 458. pontja kimondja, hogy csendőrparancsnokságok körözéseket nem adhatnak ki, csupán a kiderítetlen bűneseteket közölhetik alosztályaikkal, de ezeknek a közléseknek körözés, nyomozó levél vagy elfogatóparancs jellege nem lehet. Ennek oka az, hogy a csendőrparancsnokságok nem nyomozó hatóságok s így a bűnvádi perrendtartásban szabályozott körözések kibocsátására nem jogosultak. Ha azonban az irattári kezelés szempontjából, de meg a teljesítendő szolgálat szempontjából is vesszük a dolgot, perrendszerű eltérésen kívül lényegi különbséget nem találunk a körözések és azon parancsok között, amelyeket nyomozási teendőkre vonatkozólag csendőrparancsnokságok adnak ki. Az örsnek a körözés és az említett parancs nyomán azonos intézkedéseket kell tennie, mindkettő az örs nyomozási teendői közé tartozik, természetes tehát, hogy irattári szempontból is azonosan kell kezelni azokat. Mint-hogy pedig a Csüsz. 153. pontja elrendeli, hogy a körözéseket iratcsomóban kell kezelni, a csendőrparancsnokságok által kiadott s a fentebbiek szerint lényegileg a körözésekkel azonos parancsokat is a körözések iratcsomójában kell kezelni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az áruló gummitalpú cipő.

Irta: JAKAB MIHÁLY tiszthelyettes (Kaposmérő).

A kaposvári örsön 1921 augusztus 15-én megjelent Bogul Vladko*) bolgár kertész és feljelentést tett, hogy aznap virradóra Kaposvártól mintegy 2 kilométer távolságra fekvő Kisivánpusztá mellett elterülő kertésztelepén a kunyhójából vadonutj kerékpárját, aranyórát, láncostul, egy öltözet ruháját, azonfelül pedig 450 koronát tartalmazó pénztárcáját ismeretlen tettesek ellopták.

A nyomozás lefolytatása céljából Cziráki György pótcsendőrral én lettem kivezényelve.

A helyszínek ismételt, tüzetes átvizsgálása dacára sem sikerült ott bűnjelet, bizonyítékot felfedezni. Lábnyomot sem, mert a telepen dolgozó munkások — ha lettek volna is a tettestől eredő lábnyomok — azokat már eltaposták.

Káros a részletesebb kikérdezés folyamán előadta, hogy előző nap, azaz augusztus 14-én a délutáni órákban bement kerékpáron Kaposvárra, ott a Tabi-féle vendéglőbe is betért pár pohár borra. Egyedül iddógált, senkivel nem beszélgetett, arra azonban emlékszik, hogy két fiatalember a kerékpárját nézegette s egyikük az iránt is érdeklődött, hogy mennyibe kerül most egy ilyen szabadonfutó bicikli. Meg se nézte jól az érdeklődőket s így pontos személyleírást sem tud róluk adni.

Kiindulási pontnak bizony ez nem sok volt.

Rövid gondolkozás után utamat a fentebb említett vendéglő felé vettem és legelőször az ott alkalmazott csapost kérdeztem ki arra nézve, nem tud-e valamit azoknak a vendégeknek kilétéről, kik előző nap, illetve este a bolgár kertésszel egyidőben tartózkodtak a vendéglőben. A csaposlegény megnevezett hármat vagy négyet ezek közül,

de a nevek ismeretlenek voltak előttem. Arra is emlékezett, hogy két fiatalember érdeklődött a bicikli vételére iránt, de ezeket ő sem ismerte, csak arra emlékezett, hogy egyikük különös szabású gummitalpú cipőt viselt és azt is biztosan állította, hogy ezek mindketten alig hogy a bolgár kertész elment a vendéglőből, szintén hamarosan távoztak.

Ezen felvilágosítások után járőrtársammal visszamentünk a bolgár telepre, ott újra helyszíni szemlét tartottunk a gummitalpú cipő esetleges nyomának felfedezése végett, de eredmény nélkül.

Most úgy határoztam, hogy elmegyünk a városi, az ugynevezett nádas erdőben lakó erdőörhöz, kinek egy rovottmultu veje volt, hogy vele a tett elkövetésének idejére alibit igazoltassunk.

Kaposszentjakab községben az egyik polgári ház udvarán mentünk keresztül, amikor tekintetem furcsa, faluhelyen teljesen szokatlan, recés vonásokat felmutató lábnyomokra esett. Persze rögtön a gummitalpú cipő jutott eszembe. Azaz de-hogy is jutott, Szünet nélkül ott motoszkált az az agyamban. Az az öröm szaladt végig rajtam, amit minden csendőr bajtársam bizonyára jól ismer, amit akkor érez az ember, amikor nyomozás közben a sok »nesze semmi, fogd meg jól« közben az első valamire való nyomra bukkan.

Persze, most már a ház lakói is érdekeltek és bekopogtattam az ajtón. Az ajtó zárva volt, a lakók nem voltak otthon. Egy, a szomszédos udvaron játszó kislánytól tudtam meg, hogy a ház lakói még a kora reggeli órákban kimentek a mezőre dolgozni.

Ekkor hozzáfogtam újból a nyomok vizsgálásához. Azok a kert felől vezettek a szénapajtához, illetve egy létrához, mely a magasan rakott szénához volt feltámasztva. Felkusz-tam a létrán és nem kis csodálkozásomra mélyen a szénában befészkelve egy alakot pillantottam meg. Óvatosan két fokot visszaleptem a létrán, puskámat lökés helyzetbe hoztam és rákiáltottam, hogy keljen fel. Az illető ijedten riadt fel álmából. Átmotoztam s egy Frommert pisztolyt találtam nála.

Ezek megtörténte után ráparancsoltam, hogy másszon le a létrán, hol Cziráki pótcsendőrről várt és addig, amíg én a széna tetejét átvizsgáltam, felügyelt. Szuronyom segítségével ráakadtam egy, a széna közé elrejtett kabátra és mellényre. Egyéb dolgot a szénában nem találtam, lementem én is a létrán és hozzákezdtam az elfogott kikérdezéséhez.

Az elfogott előadta, hogy Lakatos Sándornak hívják, mesterségére géplakatos, jelenleg munkanélkül van és Kaposváron szokott tartózkodni. Barátjával, Bokor Ferencsel, együttesen követték el a lopást. A kerékpárt és az órát ez tartotta meg azzal, hogy azokat értékesíteni fogja, az árán pedig meg fognak osztozkodni. Az erszényt ő (Lakatos Sándor) rejtette el, amit elő is adott. A pénz néhány korona híjjával még meg volt.

Mindezek után Bokor Ferenc kézrekerítése végett, nevezett atyjának lakására mentünk. Ez, amint a házuk udvarára beléptünk, magából kikelve jött felénk és kérdezte, hogy a fiát, azt a gazembert keressük-e? Igenlő válaszkra, elkésredetten szidta a fiát: »Lőjjék agyon azt a gazembert, úgy se érdemel mást!« Még jutalmul, ha ezt megteesszük, felajánlotta, hogy ő, mint temetőőr, ingyen fogja gondozni az elhunyt csendőrök sirját. Előadta azután, hogy a fia nincs otthon, mert ő be sem engedi a házába, most is biztosan bent csavarog valahol a városban.

Az apa felháborodása dacára is a házkutatást megtartottuk, de eredmény nélkül.

Lakatos Sándort az örsre kísértük, hol őt visszahagyva újból kimentünk Bokor háza közelébe lesállást tartani. Hosszu félórak teltek el teljes csendben, fárasztó unalmas-

*) Az ügyben szereplő összes neveket megváltoztattuk. Szerk.

ságban. Egyszerre — már éjfél felé járt az idő — észrevettünk egy alakot, ki a ház felé sompolygott. A kamra előtt megállt, óvatosan benyomva annak ablakát, egy ruhába göngyölt csomagot vett ki, azután a sertésöl padlására mászott fel. Járőrtársammal azonnal odasiettünk és elfogtuk.

Az őrre történt kísérése után a lopást ő is beismerte s úgy az órát, mint a kerékpárt előkerítettük sógora faskamrájából. A két társtettet a kaposvári királyi ügyészségnek adtuk át.

A fenli nyomozás elolvasása első pillanatban azt a benyomást kelti, mintha a járőr csak véletlenül jutott volna a tetteshez. Ez azonban téves. Ha a járőrvezető mindjárt kezdettől fogva nem szentelt volna nagy figyelmet a gummitalpu cipőnek (mint egyedüli pozitív adatnak!), akkor ezt később az idegen udvaron vagy egyáltalában nem vette volna észre vagy nem tulajdonított volna ezeknek a lábnyomoknak semmi különösebb jelentőséget. Igen jó ötlet volt az is a járőrtől, hogy amikor az egyik tettes megvolt, a teljes felderítésnek nem a könnyebb, kényelmesebb (de bizonytalanabb) módját választotta, hanem fáradságot, türelmet, kitartást igénylőt — hosszas lest tartott — talán álmosan, talán fáradtan. De a jutalom, a csendőr legszebb jutalma: az *eredmény*, nem is maradt el.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(4. közlemény.)

55. A csendőrök, káplárok és altisztek dicséretekkel, pénzjutalommal és kitüntetésekkel jutalmaztatnak.

56. A dicséretes és kitüntetések a csendőrségben való jutalmak megadásáról szóló előírás szerint adatnak meg.

57. A pénzjutalom különös sikerekért jár, amikor valaki szolgálat teljesítésében kiváló buzgóságot és önfeláldozást mutat fel.

A jutalom összegét a belügyminiszter határozza meg.

Azoknak, akik csempészeket fognak el, az érvényben levő törvények által előírt jutalomra joguk van.

58. Az altisztek és káplárok biztosítása a hadsereg szervezéséről szóló törvény szerint történik.

59. A csendőröknek nyugdíjjogosultságuk van a csendőrségi nyugdíjalapról szóló törvény értelmében.

Betegség és baleset esetére csendőrségi segélyalap alapítható, melynek szabályait a hadügyi és a belügyminiszter írják elő.

VI. rész.

Illetékességek.

60. A csendőrségi parancsnokság a legmagasabb csendőrpáncsnokság az államban.

A csendőrség parancsnokának hadosztályparancsnoki állása, joga és hatalma van.

61. A csendőrség parancsnoka közvetlenül a hadügyminiszternek és a belügyminiszternek van alárendelve és pedig a hadügyminiszternek a csendőrség felszerelése, fegyelme és kiképzése tekintetében, a belügyminiszternek pedig a csendőrség felhasználása és kiképzése tekintetében.

62. A csendőrségi parancsnok határoz a csendőrőrmesterek szolgálatban tartásáról és az altiszteknek, káplároknak és csendőröknek a szolgálatból való elbocsátásáról.

63. A csendőrségi parancsnok segédjének dandárparancsnoki állása és hatalma van.

64. A csendőrségi parancsnok törzsében levő többi tiszt-

nek olyan hatalmuk van, mint a hadosztálytörzs felelős állásaiban levő tiszteknek.

65. A csendőrdandárok parancsnokai közvetlenül alá vannak rendelve a csendőrség parancsnokának a dandár ellátása, fegyelme és kiképzése tekintetében, a közbiztonsági szolgálat teljesítése és az alárendelt csendőrség felhasználása tekintetében azonban a tartományi főnökök rendeleteit is követni tartoznak. (L. 35. pontot.)

66. A csendőrdandárok parancsnokai határoznak alör-mesterek, káplárok és csendőrök megtartásáról.

Éppen úgy határoznak azoknak az altiszteknek és csendőröknek elbocsátásáról, akik azt kötelezőjük letelte után maguk kérelmezik, valamint az ideiglenes csendőröknek a szolgálatból való elbocsátásáról.

67. A csendőrpáncsnoknak hadseregbeli ezredparancsnoki állása és hatalma van.

68. A csendőrségi zászlóaljparancsnokoknak olyan állásuk és hatalmuk van, mint a hadseregbeli többi zászlóaljparancsnoknak, az alárendelt fegyelmi fenyítése tekintetében kikülönített zászlóaljparancsnoki hatalmuk van, tekintet nélkül arra, hogy ki vannak-e különítve vagy pedig a dandár székhelyén állomásoznak-e.

Közvetlenül a csendőrdandárok parancsnokainak vannak alárendelve a zászlóalj fegyelme, kiképzése és szolgálatteljesítése tekintetében. A közbiztonsági szolgálat teljesítése és az alárendelt csendőrség felhasználása tekintetében az állami igazgatási hatóságok főnökeinek felszólítását tartoznak követni. (35. szakasz.)

A zászlóaljparancsnokok az ideiglenes csendőröknek a szolgálatból való elbocsátásáról határoznak.

69. Az I. csendőrdandár I. zászlóaljának parancsnoka a közbiztonsági szolgálat teljesítése tekintetében Belgrád város előljárójának rendeleteit tartozik követni.

70. A csendőrségi zászlóaljparancsnokok helyetteseinek, amikor a zászlóaljparancsnokot helyettesítik és szemle alkalmával zászlóaljparancsnoki hatalmuk van.

71. A csendőrszázadparancsnokoknak olyan állásuk és hatalmuk van, mint a többi hadseregbeli századparancsnoknak, az alárendelt fegyelmi fenyítése tekintetében pedig kikülönített századparancsnoki hatalmuk van, tekintet nélkül arra, hogy ki vannak-e különítve vagy pedig a zászlóalj, illetve a dandár székhelyén vannak-e.

Közvetlenül alá vannak rendelve a csendőrdandárok parancsnokának csapatuknak felszerelése, a zászlóaljparancsnoknak pedig a fegyelem, kiképzés és szolgálatteljesítés tekintetében.

72. A csendőrszázadparancsnokok a közbiztonsági szolgálatteljesítés tekintetében a körletparancsnokok vagy pedig a felelős állami közigazgatási hatóságok rendelkezéseit tartoznak követni. (35. szakasz.)

73. Az udvari csendőrszázad parancsnoka közvetlen alárendeltje az I. csendőrdandár parancsnokának a csapat felszerelése és kiképzése tekintetében, Ő Felsége a Király első szárnysegédjének pedig a fegyelem és a szolgálat teljesítése tekintetében.

74. A csendőrszakaszokat alantos tisztek vezénylik vagy pedig tisztek hiányában őrmesterek s ők közvetlenül a századparancsnoknak vannak alárendelve a fegyelem és kiképzés tekintetében, a közbiztonsági szolgálat tekintetében pedig a kerületi vagy pedig a felelős állami igazgatási hatóságok főnökeinek rendeleteit tartoznak követni. (35. szakasz.)

A szakaszparancsnokoknak olyan állásuk és hatalmuk van, mint a hadseregbeli többi szakaszparancsnokoknak, az alárendelt fegyelmi fenyítése tekintetében pedig kikülönített szakaszparancsnok hatalmuk van, tekintet nélkül arra, hogy ki vannak-e különítve vagy pedig a század székhelyén állomásoznak-e.

75. A csendőrörsöket altisztek vagy káplárok vezetik, akik minden tekintetben a szakasz, illetve a századparancsnoknak vannak alárendelve, de a közbiztonsági szolgálat teljesítése tekintetében a kerületi vagy a felelős államigazgatási hatóságok rendeleteit is tartoznak végrehajtani. (35. szakasz.)

A szolgálati igazgatási hatóságok főnökeinek és tisztviselőinek az örsállomásra való érkezése alkalmával az örsparancsnok vagy ennek helyettese tartozik ezeknél jelentkezni és az örskörlet közbiztonsági állapotáról jelentést tenni.

76. Sürgős szükség s a közcsend és béke veszélyeztetése esetén, az illetékes államigazgatási hatóságok felhívására a csendőrségi parancsnokok a csendőrök összpontosítását vagy portyázását tartoznak elrendelni a veszélyeztetett helyeken, de amint ez a szükség elmúlik s a feladat be van fejezve, a csendőröket rendes beosztásaikba visszaküldik.

77. A próbacsendőrök felvételét az előirt feltételek szerint s a meghatározott létszám határain belül a dandárparancsnok végzi.

Az ideiglenes csendőrök felvételét a századparancsnokok végzik az igazgatási hatóságok főnökeivel egyetértően s az engedélyezett kereteken belül.

78. A csendőröknek káplári és altiszti rendfokozatokba való előléptetését szükségszerűen, a törvényes feltételek szerint és a költségvetési lehetőségek határain belül azok a parancsnokok végzik, kiknek ez a hadseregbeli parancsnokok, állásáról, illetékességéről és hatalmáról szóló rendelet értelmében jogukban áll.

Azonban, hogy a csendőrségben az előléptetések egyenlő mértékben és ugyanazon feltételek alatt történjék, mindig el lesz rendelve, hogy az előzően benyújtott előterjesztésekre és a rangra való tekintettel, mely egységben hány fő léptethető elő káplári és altiszti rendfokozatba.

79. A csendőrök a csendőrségben való 3 évi szolgálat után megnősülhetnek azzal, hogy a nőek összlétszáma nem haladhatja túl a csendőrök, káplárok és altisztek létszámának 30 százalékát.

A nősülést a csendőrség parancsnoka engedélyezi.

Ez nem vonatkozik az ideiglenes csendőrökre.

80. A csendőrségi parancsnoki állásokban levő*) tiszték és magasabb tisztviselők kinevezése és áthelyezése királyi rendelettel történik a hadügyminiszter indítványára, aki erre nézve előzőleg a belügyminiszterrel állapodik meg.

A vezető tiszték, valamint az alsóbbbrangu tisztviselők beosztását és áthelyezését a hadügyminiszter végzi a belügyminiszterrel egyetértően a csendőrség parancsnokának felterjesztésére.

A belügyminiszter beleegyezése nélkül csendőrségi tiszt vagy tisztviselő sem fel nem vehető, sem át nem helyezhető, sem el nem bocsátható.

Mindez a gazdasági személyzetre is vonatkozik, mely a csendőrségnél szolgálatban áll.

81. A csendőröknek egységek szerinti és egyes szolgálatra való beosztását a dandárban a csendördandárparancsnokok végzik a lehetőségek határain belül számot vetvén a hivatalos hatóság kifejezett kívánságaival is.

A csendőrök elhelyezését egyik dandárból a másikba a csendőrség parancsnoka végzi.

82. Minthogy a csendőrségi szolgálat sikeres végzése megkívánja a hely, a viszonyok és az emberek ismeretét,

az állandó szolgálatra egyszer beosztott tiszték és csendőrök csak fontos és méltányos okoknál fogva helyezhetők át.

VII. rész.

Kiképzés.

83. A csendőrség kiképzését általában a csendőrség parancsnoka irányítja az alárendelt parancsnokok és vezetők útján a belügyi és hadügyi miniszter rendeleti és utasításai szerint, utóbbi tisztán a katonai kiképzést illetőleg.

Gondoskodik, hogy a kiképzés a csendőrségben a legjobb módszer szerint történjék s hogy az mindig korszerű színvonalon álljon.

84. A csendőrségi parancsnok javaslatot dolgoz ki csendőrségi tiszt, altiszti és előkészítő**) iskolák és tanfolyamok felállítására, valamint a kiképzés programjára is.

Ugy az iskolákra és a tanfolyamokra vonatkozó javaslatokat, mint a kiképzési tervezetet is, jóváhagyás végett a hadügy- és belügyminiszterekhez felterjeszti.

85. Szintugy a többi összes parancsnokok és vezetők azon legyenek, hogy a nekik alárendelt csendőrség katonai és szaktekintetben mindig hivatása magaslatán álljon.

E célból a csendőröknek szükség szerint szóbeli és írásbeli utasításokat adnak a szolgálat különböző ágaira nézve s ezt a gyakorlatban is ellenőrzik.

86. A csendőrségi altiszti iskola és a tiszt tanfolyamok közvetlenül a csendőrségi parancsnok felügyelete alatt állnak, az előkészítő iskolák pedig az illetékes csendördandár parancsnoké alatt.

A csendőrségi altiszti iskola és az előkészítő iskolák állománya a 6. és 7. mellékletben látható.

87. A csendőrségi altiszti iskola parancsnokának és a tiszt tanároknak olyan állásuk és hatalmuk van, amilyen volt nekik abban az állásban, ahonnan erre az állásra kinevezettek.

Az előkészítő iskola parancsnokának csendőrségi századparancsnoki állása és hatalma van.

88. A belügyi és a hadügyminiszter szükségszerűen, mindegyik a maga hatáskörében kiküldötteket rendelnek ki a csendőrségi egységek kiképzésének ellenőrzésére.

**) Próbacsendőri tanfolyam. Szerk.

(Folytatjuk.)

H I R E K

Sitanfolyamon résztvettek megdicsérése. A Budapesten működött sitanfolyam befejeztével a m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka alábbi parancsot adta ki: »A Budapesten működött sitanfolyam 1928 január 28-án megtartott vizsgával befejezést nyert. A résztvett legénység lelkes buzgalommal igyekezett a rendelkezésre álló aránylag rövid idő alatt a sielés művészetét elsajátítani s hogy a vizsgán aránylag oly szép eredményt mutatott fel, az a résztvevők igyekezetén kívül főleg a tanfolyam parancsnokának, *viléz Lászlófy László* százados kiváló szakértelmének és fáradhatatlan buzgalmának tudható be. Ezért neki a *szolgálat* nevében *köszönetemet és elismerésemet fejezem ki*. Ugyancsak megdicsérem a résztvett legénységet, főleg elsősorban azokat, akik a sitanfolyamra önként jelentkeztek s így bajtársaiknak sportszeretetükkel jó példát mutattak. Remélem és elvárom tőlük, hogy tudatában a sportnak az egyénre és a nemzet érdekére kiható nagy fontosságának, befolyásukat bajtársaikkal szemben a jövőben is oly irányban fogják érvényesíteni, hogy a sport szeretete intézményünk kebelén belül terjedjen s mindenki belássa annak a klasszikus mondásnak az igazságát, hogy: »Ép testben van ép lélek«.

*) Csendőrségi parancsnokok alatt a szabályzat a magasabb parancsnokokat érti, zászlóaljparancsnoktól felfelé. A század-, szakasz- és örsparancsnokokat *vezetőknek* nevezi, (századvezető, szakaszvezető, örsvezető) mi azonban a magyar katonai nyelvnek megfelelően valamennyit „parancsnok”-nak fordítottuk.

Laktanyatűz. A homorogdi őrslaktanyaépületének zsindegytellyel fedett tetőzete február 27-én fél 8 órakor kigyulladt. A tetőzeten mintegy két négyzetméter területen a zsindegytelégett. A tüzet az otthon volt legénység észrevette és nyomban eloltotta, anélkül, hogy a kincstár vagy a legénység kárt szenvedett volna. A tűz úgy keletkezett, hogy a kémény kigyulladt, melyből a száraz és mohás zsindegytelre szikrák estek.

Kedvezményes orvosi gyógykezelés a csendőrség tagjai részére. Dr. Kubiss Ágost egyet. orvostudor, operateur, a kolozsvári klinika volt orvosa Budapesten, V., Visegrádi-utca 53. III. em. 1. alatt megnyílt, modernül felszerelt orvosi rendelőjében a m. kir. csendőrség tényleges és nyugállományu tagjai és azok családtagjai részére 50% kedvezményt nyújt. A rendelés kiváltképen a nőgyógyászat és a sebészet körébe vágó megbetegedésekre és műtéti beavatkozásokra terjed ki. Szülő nők vizsgálata, bel- és nemibetegek kezelése. Salvarsan kurák. Rendel: hétköznap 15—18 óráig, vásár- és ünnepnap 10—12-ig.

Ismét az ital. Fülöp Márton őrmester és Borbély Antal csendőr f. hó 4-én este Babócsa község egyik korcsmájában ital és cigányzene mellett szórakoztak. Több mint két liter bor elfogyasztása után megittasodtak, majd a korcsmából kimenet, annak sötét folyosóján egymással dulakodni kezdtek, mely alkalommal Borbély csendőr Fülöp őrmestert karddal a homlokán, arcán és bal combján megvágta. Orvosi vélemény szerint Fülöp őrmester sérülése 8—12 napon belül gyógyul. A kivizsgálás folyamatban van.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője a budapesti csendőrkerület állományába tartozó Bán Tihamér gyalogtiszthelyettest, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magatartást tanusított; 7 év óta mint a II. osztályparancsnoksághoz beosztott irodai segédmunkás, teendőit kiváló szorgalommal, nagy munkakedvvel és szaktudással, előjárói teljes megelégedésére látja el, csendőrfelügyelői dicsérő okirattal látta el. — A m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka Gegő Károly gyalogtiszthelyettest, Ungvári József gyalogőrmestert, Szabó Lőrinc II. és Balogh György gyalogcsendőröket, mert a turai őrslaktanya szomszédságában kigyulladt ház eloltása és a nagyobbarányu tűzveszély elhárítása, továbbá az élet és magánvagyon mentés körül gyors, céltudatos, férfias és bátor magatartásukkal igen eredményesen közreműködtek; Bordin Sándor gyalogtiszthelyettest, mert a pomázi őrskörletben 1926. évben elkövetett rablás 3 tettesét, mint járőrvezető, leleményesen és nagy szaktudással vezetett igen fáradságos nyomozás során a bűnjelekkel együtt kézrekerítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; Kemény Pál gyalogtiszthelyettest, mert mint a szigetszentmiklósi őrslaktanya parancsnoka, az 1925. és 1926. években 4,890.000 korona kárértékben elkövetett 7 rendbeli baromfi és ruhalopás tetteseit, valamint orgazdait leleményesen és nagy szaktudással 302 órán át vezetett nyomozás során elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; Godány László ny. áll. gyalogtiszthelyettest, mert tényleges szolgálati ideje alatt, mint járőrvezető, a jászberényi őrslaktanya a Jászberényben és környékén 1921. évben az akkori érték szerint 136.032 korona kárértékben 19 rendbeli rablást és 29 rendbeli lopást elkövetett 7 tagu rablóbandát két hétig tartó igen fáradságos, leleményesen és nagy szaktudással vezetett nyomozás során ártalmatlanná tette, amely kiválóan eredményes tevékenységével a közbiztonsági állapotok megjavításában hathatósan közreműködött és ezáltal a csendőrség tekintélyét is gyarapította; Némény Jenő György gy. törzsőrmestert, mert 20 évet; Butor József gy. törzsőrmestert, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt kifogástalan magaviseletet tanusítottak és a közbizton-

sági szolgálatot jó eredménnyel teljesítették, kerületi dicsérő okirattal látta el, míg Kelemen István gy. csendőr, mert járőrvezetőjét egy rablás kiderítésében odaadón és eredményesen támogatta; Lajtner Pál gy. csendőr, mert Pécelen 1927. évben, helyi szolgálatban, éber figyelmével utján szerzett észleletek és tüzetes személgismeretei alapján gyanusnak talált egyént, akiről kiderült, hogy a szomszédos őrskörletben 11 rendbeli lopást követett el, az igazságszolgáltatás kezére juttatta; Kiss P. István gy. őrmestert, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki; László Ferenc gy. csendőr, mert a szigetszentmiklósi őrslaktanya járőrvezetőjét az 1925. és 1926. években 4,890.000 korona kárértékben elkövetett lopások kiderítésében a 302 órán át tartott nyomozás során odaadón és eredményesen támogatta, nyilvánosan megdicsérte.

Öngyilkosság. A győri osztályparancsnokság állományába tartozó Horsica István őrmester, segédoktató, f. hó 6-án éjjel egyik tiszthelyettes szolgálati fegyverével föbe lőtte magát és azonnal meghalt. Tettének oka ismeretlen. A kivizsgálás folyik. — Konnerth János 45 éves, nyugállományu tiszthelyettes Magyarcsanakdon március hó 8-án 8 órakor öngyilkosságot követett el s azonnal meghalt. Nevezett Magyarcsanakdon mint kisegítő őrslaktanya volt a községnél alkalmazásban.

Elöléptek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületben törzsőrmesterré: Pósvári János és Domokos János őrmesterek. Őrmesterré: Novák András és Hacka Vendel csendőrök. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben törzsőrmesterré: Molnár János I., Tóth Ferenc I., Palotai Lajos és Nyíri László őrmesterek. Őrmesterré: Kalló János, Tamási József, László József, Polgár Lajos, Horváth Mihály II., Szabó Lajos V., Szentmihályi Pál, Pintér József, Pusztai János, Molnár Sándor, Koncz József, Braun János, Puruczki Sándor és Stefáni Ferenc csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületnél: Dicskó István törzsőrmester Zóka Katalinnal Böhönyén; — a szegedi kerületnél: Tari András őrmester Baki Erzsébettel Szabadszálláson; Mészáros Balázs őrmester Szabó Katalinnal Akasztón.

Halálozások. A fegyverneki őrslaktanya állományába tartozott Kali Sándor gy. törzsőrmester március 3-án Gyomán rövid betegség után elhunyt. Kali törzsőrmester, ki egyike volt testületünk legderékabb tagjainak, nősülés céljából nyert szabadságát töltötte, amikor szomorú végzete utolérte. A fegyverneki őrslaktanya tagjai egy, hozzánk intézett szép levélben vettek utolsó búcsút szeretett bajtársuktól, akinek elhunytát úgy fájlalják, mintha egy családtagot vesztek volna el benne. Meghatva olvastuk az őrslaktanya valamennyi tagja által aláírt szép levelet, mint az igazi bajtársi szeretetnek a siron tul is élő bizonyítékát. Kali törzsőrmestert Gyomán temették el, bajtársainak részvéte mellett. A temetésen a szolnoki csendőrkörletnek egy diszszakasza is részt vett, várhogyai Bogay Kamill főhadnagy parancsnoksága alatt.

Kérelmek. Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: Szabó Antal IV. csendőr a vaskuti őrslaktanya (bajai osztály) a gyulai, szentesi vagy a kecskeméti osztály területére; Ágoston Pál csendőr a zselickisfaludi őrslaktanya (kaposvári osztály) a szegedi kerület bármely őrslaktanyára; Kerekes János I. csendőr a Mindszenti őrslaktanya (szentesi osztály) a miskolci osztály területére; Szabó Antal V. lovas csendőr a mezőhegyesi őrslaktanya (makói osztály) a bajai vagy kecskeméti osztály területére; Hevesi Lajos mocsai őrslaktanya (esztergomi osztály) a budapesti kerület területére. Kérjük a kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket velük tudatni sziveskedjenek.

Horváth Zsigmond leszerelt foglalkozást, aki 1891-ben szl-

letett Parajdon és 1926-ban Marosvásárhelyt nősült, keresik a hozzátartozói. Aki nevezett jelenlegi tartózkodási helyét ismeri, közölje a szerkesztőséggel.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligéktől származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőrségi Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzáink intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest 1. ker., Vár, Országház-utca 30 szám”.

Aronyma. Levelében igaza is van, meg nincs is. Azt egyáltalában nem lehet általánosságban állítani, hogy a falusi intelligencia nem fogadja be a csendőrt és a nejét, különösen pedig az őrsparancsnokot. Tessék elhinni, hogy ez egyesegyedül az őrsparancsnokon és nem kis mértékben a nején mulik. Ismerünk olyan helyet, ahol az őrsparancsnok évek óta tagja a helyi kaszinónak s minden előadáson, mulatságon stb. szívesen látják, ahol az intelligencia megfordul. Ehhez természetesen elengedhetetlenül szükséges, hogy az illető a jobb társaságban is otthon érezze magát és ott viselkedni tudjon, mert a modortalan embert bizony nem látják sehol szívesen. Csak tessék egész nyugodtan levizitálni azoknál, akikről gondolja, hogy a társadalmi érintkezést fentarthatják, egészen bizonyos, hogy nem veszi senki rossz néven. Hogy a társaságban — mint írja — nem minden csendőr neje állja meg a helyét, hát ez bizony lehetséges, de mi ezt sem tartjuk olyan nagy szerencsétlenségnek. Sok csendőr nem bánja, ha a felesége is csak olyan egyszerű származású, mint ő maga, csak jó anya és feleség legyen. És ebben is van valami igazság. Aki azonban ért hozzá, az — tessék elhinni — mindig és mindenütt megtalálja a helyét a maga társaságában. Sok-sok kedvesség, sok szerénység, minél kevesebb pletyka és »megsértődés« s az eredmény biztos.

Felvidéki 32. Levelének 2. és 3. kérdését szíveskedjék megismételni.

Szeged. Válasz a lekszikon rovatban.

Dráva. Válasz a lekszikon rovatban.

Dunántúli dombosvidék. Próbálja meg, esetleg ott elhelyezletti a fiát. Kitartó szorgalommal jövőt teremthet magának.

Magyar falu. Válasz a lekszikon rovatban. Már kérheti.

Napsugár. 1. Válasz a lekszikon rovatban. 2. Kérelmét adja elő őrskihallgatáson.

R. M. törzsőrmester. Olvassa el mai számunkban »7777« jeligrére küldött üzenetünk 3. pontját.

Szentesi rendőrkapitányság. Közléseket nem közlünk. **Bábolna.** Nem alkalmasak a közlésre.

B. M. th. Csak nagyon alapos átdolgozással volna közölhető, amire azonban nem érünk rá. Azért eltelessük, talán alkalomadtán felhasználhatjuk.

Helyes eljárás. Aki mást bírálni akar, annak elsősorban a maga szénája legyen rendben. Az Önéről ezt nem merünk állítani.

Beregszász 1886. Jönni fog.

Aki mer, az nyer. Hirdetéseket csak a hirdetési részben közlünk, reklámcikkeket pedig nem írunk, sem el nem fogadunk.

G. A. csendőr, Bácsbokod. Alkalomadtán szóvátesszük.

Özdi őrs. Közvetlen megrendelésre csendőrségi zsebkönyvet nem küldünk, csak az illetékes gazdasági hivatal útján eszközölt megrendelésekre.

N. T., Szentendre. Parancs szerint. Nem közölhető. Teljesen lehetetlen akár a tisztet, akár az asszonyt, de még a huszárkáplárt is így beállítanunk. Ilyen kényes témánál nagyon is meg kell gondolnunk, hogy mit és milyen formában közlünk.

F. fhdgy., Nyiregyháza. Köszönjük, alkalomadtán esetleg fel fogjuk használni.

Vár. Van egy-két sikerültebb szakasza, de azért még nem üti meg a közölhetőség mértékét. Elismerő sorait köszönjük, örülünk, hogy polgárember létére is szívesen olvassa a Csendőrségi Lapokat.

Háromszéki őrmester. Egy kis átdolgozással közölni fogjuk, de hogy mikor kerül rá a sor, azt nem tudjuk megmondani, mert nagyon sok a közlésre váró kéziratunk.

K. 19. L. r. törmester, Budapest. Átdolgozva mind a kettőt közölni fogjuk, ha majd a sor rájuk kerül. Kéziratát csak kivételesen fogadtuk el; a közleményeket félhasábosan, a lapnak csak az egyik oldalára és lehetőleg írógéppel kell írni, mert olvashatatlan íráskor silabizálására nem érünk rá.

Otthon 1928. Nem nekünk való.

K. K., Budapest. Nem közölhető.

Céld. Tekintettel arra, hogy a csendőrségnél a fegyvermesteri helyek jelenleg mind be vannak töltve, a fegyvermesteri állományba való átvétel csak a beálló fogyaték arányában történik. Eltelhetik 3—4 év is, amíg átminősítik. A felállítandó nyomozó osztálynál azonban gépkocsi-vezetői helyek is lesznek rendszeresítve, amennyiben ahhoz kedvet érez, esetleg oda pályázhatik.

Bodor. Nem vált be, nem közölhető. Ha maga a téma érdekesebb lenne, esetleg átsimítanók, de nem éri meg a fáradságot.

Z. W. th. Láthatlanba nem tudunk véleményt adni. Küldje be, aztán majd megmondjuk, hogy jó-e vagy sem.

Zalavár. Elég jó és ügyesen is van megírva, közölni fogjuk.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmarika! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árjajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapítatott: 1770. évben, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Hiszek egy Istenben. Közismert dolgokat tartalmaz, de különben már közöltünk egy hasonló tartalmu cikket. Nem közölhető.

Kádár 1889. Atdolgozva jönni fog, de hogy mikor, nem tudjuk, mert sok a közlésre váró régebbi kézirat. Legyen türelemmel, majd sorra kerül.

Igazság. Hát ez bizony nem igazság, hanem hamisság, még pedig a javából. Dehogy is van igaza, szintisza igazság az, amit az őrsparancsnoka mondott. Vagy azt hiszi, hogy ha nekünk levelet ír s abban elferdíti a dolgokat, mi mindjárt igazat adunk Önnek? Amint látja, nagyon téved.

K. A. th., Beled. A beküldött nyomozás nem közölhető, mert kiderítetlen maradt. Különben a nyomozás lelkes, leleményes tevékenységet mutat s már csak azért is sajnáljuk, hogy kiderítetlen volta miatt nem közölhetjük, mert a leírás is igen értelmes, ügyes munka. Eljárása, következtetése helyes volt, de észleleteit, véleményét meg kellett volna jelentenie őrsparancsnokának, hogy a továbbiakban az Ön által megkezdett uton folytassák a nyomozást. Talán lesz egy kerekesebb, befejezettebb nyomozása is?

Haladjunk a korral. 1. Nem teljesít szolgálatot, címe ismeretlen. 2., 3., 4. Olvassa el lapunk 1925. évi 5. számában »Ö. J. csendőr, Kondoros« jeligére küldött üzenetünket. Amíg engedélyt nem kap rá, semminemű kitüntetés, Károly csapatkeresztet sem viselhet. 5. A volt cs. és kir. 7. hegyi tüzér ezred irattára Szegeden van az alispáni hivatalban. 6. Parancsból fogja ezt megtudni. 7. Az őrmesteri előléptetés feltételei között van a járőrzetűi tanfolyam sikeres elvégzése is. Természetes, hogy minden egyes csendőrnek idejében mód adatik arra, hogy a járőrzetűi tanfolyamot elvégezhesse. Egyébként erre a kérdésére ma még részletesebb választ nem adhatunk. 8. A csontcsillag rendszerítésére vonatkozó intézkedések folyamatban vannak. 9. A gondolatot illetékes helyen szövéttük. 10. Amikor felszerelték, becsült ruhával látták el nagyon olcsó áron. A kiszlejtített ruhák értékesítése teszi ezt és a tömeggel kapcsolatos egyéb kiadások fedezését lehetővé. Nem fizet rá, legyen nyugodt. 11. Sem a járőrzetűi, sem az őrsparancsnokképző tanfolyam, sem egyéb csendőrségi tanfolyam nem egyenlő értékű a négy polgári iskolai végzettséggel. Az előbbi szakkiképzést ad s csak a testület keretében vehető számításba, a másik pedig általános középiskolai oktatást nyújt. A kettőt — kvalifikáció tekintetében — nem lehet párhuzamba állítani.

Magyar korona. 1. Olvassa el lapunk 1926. évi 9. számában »T. Gy. Szép remény« jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. 2. Neve Olsavszky Gyula s mint ny. százados Gyöngyösön lakik. 3. Nem teljesít szolgálatot, címe ismeretlen.

Turóc. Olvassa el lapunk 1926. évi 17. számában »Feketehegy« jeligére küldött üzenetünket.

Branyiszko. A nyomozó osztállyal kapcsolatban esetleg remélheti. Ha sor kerül erre, parancsból értesül róla.

Farkaskutya. A gödöllői ebdomító tanfolyam kezdetét még nem állapították meg.

A hű társ. 1. A gödöllői ebdomító tanfolyamban levő

ebek után az élelmezési pénz 30 százalékát kell megtéríteni. 2. Saját ebek után ezt az összeget a tulajdonos köteles fizetni, a kincstár saját ebek után semmiféle költséget nem térít meg. 3. Saját ebek után a kincstár semmit sem fizet. Vizsgázott kincstári eb élelmezéséért az illetékes gazdasági hivatal az élelmezési pénz 25 százalékát folyósítja. 4. Saját eb kiképzése ellenében a kincstárnak költségek beszolgáltatni nem kell. 5. Még nincs megállapítva.

V. J. törmester, Berettyóújfalv. Olvassa el lapunk 1926. évi 1. számában »K. J. B.« jeligére küldött üzenetünket és a folyó évi 2. számban megjelent 12. lekszikon kérdésre adott válaszunkat.

Alföldi. A legutóbbi számban jött.

Alpár. Válasz a lekszikon rovatban. Az igényjogosultsági igazolvány kiadását, mielőtt az előirt szolgálati ideje megvan, azonnal kérheti, tekintet nélkül arra, hogy azt valamely állás elnyeréséhez mikor akarja felhasználni.

Szabályos csendőr. 1. A közzgazdálkodás nem kap általánosan az őrsiroda világítására, mert annak világítási költségeit a kincstár fizeti és pedig meghatározott világítási időtartamnak megfelelőleg a gazdasági hivatal ezen a címen folyósítja a világítás kiadásait. 2. A Szut. 4. melléklete ad választ a kérdésre. Abból láthatja, hogy a közbiztonsági szolgálattal el nem foglalt legénységnek a vasárnap délutánja szabad. A hozzánk bérkező levelek íróiról senkinek sem adunk felvilágosítást, a leveleket válaszadás után megsemmisítjük.

Sajóvölgy. Olvassa el lapunk f. évi 6. számában közölt 34. lekszikon kérdést s arra adott válaszunkat. Azon a címen, mint Ön gondolja, építési kölcsönt nem kaphat.

7777. 1. Fehér pantallót csak az őrmesterek és náluk magasabb rendfokozatúak viselhetnek, természetesen ők is csak szolgálaton kívül. 2. Rendezés alatt álló kérdés. 3. Magán ruhadarabot a ruha és fegyverzeti könyvből nem lehet beírni, mert az nem tömeg, hanem magántulajdon. Az, hogy valakinek magánruhája van, nem kifogásolható, feltéve persze, hogy tiszta és szabályszerű. 4. Kérelmét közöltük.

M. 35. 1. Az igényjogosultságra vonatkozólag a lekszikon rovatban talál kimerítő felvilágosítást. Amint leveléből látjuk, Önt megilleti. 2. Esetenkint közli a pályázatokat s azok feltételeit a Budapesti Közlöny. 3. Rendezés alatt álló kérdés. 4. Budapesti csendőrkerületi parancsnokság.

Körváros. 1. Olvassa el az 1925. évi Csendőrségi Közlönyben közétett 156675. VI. b. 1925. számú és az 1926. évi 19. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 105.248 VI. b. 1926. számú belügyminiszteri rendeletet. 2. Csak a tiszt-helyettesekre vonatkozik. 3. Olvassa el lapunk 1925. évi 7. számában »K. M. főtörzsőrmester, Szilvasvár« jeligére küldött üzenetünket. 4. Az egyesített címeren pajzsot tartó két lebegő angyal ruhája fehér, bő, redős, helyzetük közep az állás és lebegés között, hajuk kb. a vállig ér, sötét-szöke vagy világosbarna, típusuk serdülő és nem nők, hanem ifjak. Magyarország és a magyar birodalmat alkotott egyes országok címereinek tartalmát és alakját ezer éves törté-

**Hegedű
Harmonium
Tárogató
Gimbalom
Harmonika
Gitara**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. azab.
hangszergyára

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

MORT poloska-, rovar-
és légyirtószer

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei ucca 14.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak Sándor Ignác
butoráruháza. Budapest, VI., Dess-wffy-
u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-
út között). Szállít
készpénzben kedvező fizetési feltéte-
lekkel **elsőrendű butorokat.**

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58 - 60

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

nelmi fejlődés alapján sok századnak törvényes gyakorlata állapította meg. A cimer részletes leírását az 1895. évi 3755/M. E. kormányrendelet tartalmazza.

Tavaszi élet. Le kell mondania róla, hogy a csendőrségnél 28 éves kora előtt nősülésre gondolhasson. Kivételt senkivel, semmilyen indokolt esetben sem tesznek. Ha eddig tudott várni a lány s ha igazán szereti Önt, a hátralevő időt még kivárhatja. 2. Olvassa el lapunk 1927. évi 22—24. számában »Ösz« jeligére küldött üzenetünket. Ha közvetlenül jutna át, akkor beszámítják. 3. Naponta olvashatja a lapokban, hogy diplomás és többszörös diplomás emberek nyomorognak állás nélkül, beszédes bizonyítéka ennek az ugynevezett szellemi szükségmunka is. Az államnál ma elhelyezkedni jóformán lehetetlen vagy csak nagyon nagy szerencsével s a véletlen útján lehet. A legjobb akarattal sem tudunk utbaigazítást adni.

Balatonvár. Szabadidejében, ha van halászejegye, horgászhat a Balatonban. Erre nem kell engedélyt kérnie. A kifogott hallal azt teszi, amit akar. Természetesen annál szebb, hogy a közgazdálkodásnak akarja juttatni.

Rádió. Valószínűleg június 1-én kezdődik Cegléden az újabb lovas tanfolyam, ebbe 70 főt vezényelnek. A jelentkezésre parancsot kap.

Lovas vágy. Olvassa el mai számunkban Rádió jeligére küldött üzenetünket.

P. P., Bogyiszló. 1. Mindig azzal kell a jegyzéket aláírni, akitől a járőr a bűnjelt őrizetbe vette. 2. A 9862/M. E. 1920. sz. rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1920-as évfolyamának 1856. s az azt követő oldalain) 14. §-a értelmében löfegyvert venni csak a rendőrhatóságtól nyert vásárlási engedély alapján szabad. Ugyanezen rendelet 22. §-a értelmében az, aki e rendeletben foglaltakat megszegi, kiátsza vagy kiátszásában közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el. Az 1926 március 1-én lebonyolított vásárlás engedély nélkül történt, a kihágást tehát elkövette az eladó és a vevő is. A vevő azonkívül megszegte a rendelet 1. §-ának ama intézkedését is, amely szerint löfegyvert és löszert viselni, tartani s természetesen használni is csak rendőrhatósági engedéllyel szabad. Amennyiben a vadászfegyver után egyikük sem fizetett fegyveradót, jövedéki kihágást is követett el mindkettő. A fent említett rendeletbe ütköző kihágás miatt is fel kellett volna jelenteni őket.

G. I. csendőr, Kaposmérő. Olvassa el mai számunkban »P. P., Bogyiszló« jeligére küldött üzenetünket. Mindketten elkövették a kihágást, mert a löfegyver tartására vonatkozó engedély személyre szól, azt másra átruházni vagy másnak átengedni nem szabad. A vadászfegyver őrizetbe vételéhez joga volt.

B. J. őrm. Csak a pantallót viselheti, a zubbonyt nem. Csak őrmestertől felfelé. 2. A Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 154. pontja világosan megmondja.

Puella bona. Hogy elegendő e a jelentkezők létszáma, azt mi nem állapíthatjuk meg, mert ez teljesen szolgálati ügy. A tanfolyam valószínűleg július 1-én veszi kezdetét. 2. Mindenkinek vannak ismerősei. Azt sem tudjuk, hogy a szülei a szárny területén laknak-e, mert ezt nem irta meg. Nem mondhatunk véleményt, mert a körülményeket nem ismerjük részletesen. Ha úgy érzi, hogy a Szt. 86. pontjában foglaltak az áthelyezését szükségessé teszik, adja elő erre vonatkozó kérelmét őrskihallgatáson. 3. Az 1925. évi Csendőrségi Zsebkönyv 315. és 316. oldalán talál pontos felvilágosítást. 4. Olvassa el az 1927. évi 19. sz. Csendőrségi Közlöny 1. sz. mellékletét. 5. Nagyatádi Szabó István (1863—1924) a magyar kisközgazdasági mozgalom megalapítója volt. 1904 óta foglalkozott közügyekkel, 1908-ban országgyűlési képviselő lett. 1918 októberében a Hadik kormányban földművelésügyi miniszter lett. Tárcát vállalt aztán Károlyi és a Berinkey kormányokban is. Ekkori szereplése alól tisztázta magát. 1919 augusztus 7-én a Friedrich kormányban volt földművelésügyi miniszter, de erről rövidesen leköszönt. Később a Huszár kormányban közéleti miniszter lett, majd a Teleky kormányban a földművelésügyi tárcát vállalta s azt 1924 októberéig vezette, amikor az Esküdt ügy miatt lemondott. 1924 november 1-én hirtelen halállal halt meg Erdősokonyán. Nagytehetségű s a nemzeti törekvések szempontjából értékes munkát végző politikus volt. 6. Augusztusban igen. 7. Nincs felvétel és nem is remélheti, hogy az államrendőrségi detektívek csoportjába valaha bejuthat, mert diplomás emberek között válogathatnak.

Visznek. 1. A tanfolyamra szolgálati uton kérje a vezénylését. A kutya tulajdonában marad. Saját ebek után étkezési pénzt (tápváltásig) nem folyósít a kincstár. A tanfolyam kezdetét még nem állapították meg. Ebének kiképzését már megkezdheti. Először a fegyelmi gyakorlatokat vegye elő. 2. Válasz a lekszikon rovatban fog jönni.

SIDOL

fém-, ablak- és márványtisztításra
a legalkalmasabb!

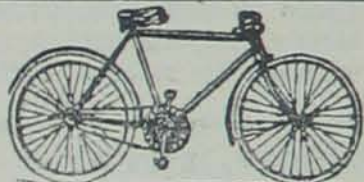
Csakis eredeti palackokban kaphatók.
Óvakodjunk az utánzatoktól!

St. Fernolendt

cipőfénymaz és bőrszír.

Kapható mindenütt!

Óvakodjunk az utánzatoktól!

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért, előnyös 20—24 pengős hav részletre.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nyergeket nagybani, eredeti gyári árban

külső gummikat 6'80, belsőt 2'10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben — Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, **Budapest, VII., Dohány-utca 33.**

(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Olyan megbízható, mint Ön

a
STOEWER
RECORD
írógép

A csendőrség
tagjainak leg-
kedvezőbb árak
és feltételek.

Saját érdekében mielőbb kérjen árajánlatot

STOEWER írógépek
lerakata **Budapest,**

V., Vilmos császár-ut 60. — Telefon: Teréz 248—65.

BUTOR részletre
olcsón VI., **Ó** Budapest **3.**
Postások és rendőrség szállítója.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(9.)

A szesz legtöbbnyire akkor veszi el az ember esztét, amikor legnagyobb szükség volna rá, amikor a legjobban kellene. Hányszor, de hányszor ismétlődik, hogy egy korty szesz esztendőkre, egész életrevaló szerencsétlenségbe dönti az embert... Azért mondom, uram, aki okos, az nem iszik szeszt...

XIV.

Gál csendör helyeslően bólintott és éppen felelni akart Venyige bácsinak, de egyszeriben elakadt a szava, mert váratlanul kinyílt az ajtó és bejött Jolán, kezében a megvarrt zubonnyal.

Nagy zavarában alig tudta Jolán kedves üdvözlését viszonzni. Kétszeresen szégyelte magát; főként, hogy egész hosszú idő alatt, amíg Venyige bácsival beszélgetett, egy szóval sem érdeklődött Jolán felől. Méltán hálátlannak és neveletlennek tűnhetett fel. Nagyon restelte mulasztását és szégyelte, hogy zubonyát Venyige bácsi Jolánnal varratta meg, anélkül, hogy ő erre megkérte volna.

— Csókolom a kezét, nagyon szépen köszönöm értem való ügyes fáradozását. Nem is sejtettem, hogy Venyige bácsi magának adja a zubonyomat megvarrásra, mert azt mondta, hogy van itt a kórházban elsőrendű szabó...

Venyige bácsi huncutul kacagott és nevetve vágott a szavába, tréfás komolysággal.

— Hát aztán nincs megelégedve az ur? Nem tartja elsőrendű szabónak!?

— De, hogyne, hiszen mesterien van megvarrva. Mégis, ha tudtam volna...

— Akkor talán nem velem csináltatta volna? — méltatlankodott Jolán.

— Nem terheltem volna vele...

— Ugyan-ugyan, hogy is beszélhet így. Hiszen szívesen csináltam. Kinek csináltam volna, ha nem magának. Elfelejtette már az ur, hogy ki etette és ki tanította járni, mint a gyereket.

Tréfásan megfenyegette Gál csendört és sértődöttséget erőltetett mosolygós arcára. Venyige bácsit annyira mulattatta a dolog, hogy a nagy kacagástól csak úgy csorogtak a könnyei. Gál csendör megérezte a tréfa élet és megszenyülve kezét csókolt Jolánnak.

— Hálásan köszönöm szíves fáradozását és irántam való jóságát Jolánka. Meg lehet győződve róla, hogy sohasem fogom elfelejteni, hogy milyen hálával tartozom magának. Hogy mindent magának köszönhetek.

Jolán mélyen elpirult.

— Félreértett. Én nem így értettem. Szívesen tettem, amit tettem és ezért nem tartozik nekem semmivel sem, hálával se... Legfeljebb egy kérésemet teljesítse...

— Ha rajtam áll, máris teljesítve van.

— Nem kérek én valami kellemetlent vagy alkalmatlant, hanem csak azt, hogy azért, hogy apámmal már megkávézott, még velem is igyék meg egy csésze kávé. Jó lesz?

Gál csendör vonakodás nélkül ráállt és Jolán tálcára kapva a Venyige bácsi kezintéseitől folytonosan veszélyeztetett kávécsészéket, vidáman tipegett kifelé.

Gál csendör levetette a kockás felöltőt és felhuzta a zubonyát. Venyige bácsi megkomolyodva kérdezte.

— Milyennek találta Jolánt? Jól néz ki?

— Jól — felelte bizonytalan hangon Gál csendör és

zavarában hibásan gombolta be a zubonyát, úgy hogy ki kellett oldani és újra gombolni.

Venyige bácsi nem vette észre Gál csendör zavarodottságát, pedig szokása szerint, de jót kacagott volna a félregombolt zubony láttán. Ellenkezőleg, felhőtlen, derűs arca sötéten elborult, amint folytatta.

— Ugy örülök, hogy Gál ur látogatása most kissé felderíti. Nevető, vidám kedvben volt, amint kiment a kávéért. Nem sok öröme van szegénykének, illetve semmi öröme. Szenvedés az élete, keserves szenvedés. A doktor ur biztat, hogy meggyógyítja egészen. Most ujabban gépbe teszik mindig és úgy egyengetik a hátát. Kínózzák szegénykét, nagyon kínózzák...

Könny buggyant ki Venyige bácsi öreg szeméből, de ezuttal nem a vidáman feltörő kacagás könnye volt, hanem a fájdalom gyöngye, mely onnan a mélyből szakadt fel — a szívből.

Venyige bácsi az asztalra könyökölt; könnyes szeme fátyolosan elmerengett, Gál csendör is meghatódott. Szeli-den barátságosan tette kezét Venyige bácsi vállára.

— Ne búsuljon Venyige bácsi, megsegít a jó Isten. Itt vagyok én élő példaként. Ugyszólván halottamból feltámasztott. Meglátja, hogy megsegíti Jolánkát is, meggyógyul. Az orvosi tudomány ma már sokra képes. Ennyi rövid idő alatt is már jelentős javulást lehet észlelni...

Venyige bácsi heves felindulással ragadta meg Gál csendör kezét.

— Igazán!? Maga is észrevette. Ugye, hogy szemlátomást javult!?

Gál csendör úgy érezte, hogy ez alkalommal nem bűn a hazugság. Ilyen céllal nem is esett nehezére az egyébként is ártatlan föllentés.

— Rögtön észrevettem, hogy sokkal egyenesebben jár, mint azelőtt.

— Ugy-e, ugy-e?

Venyige bácsi felvidult. Közben véletlenül az órára pillantott és riadtan felugrott.

— Ejnye-ejnye, hogy eljárt az idő. Megbocsát Gál ur, de maga tudja, hogy mi a kötelesség...

— Sose zavartassa magát miattam, Venyige bácsi. Köszönöm szépen a kabátját és mivel tartozom a szakszerű kezelésért?

Az öreg nagyot nézett.

— Miféle kezelésért?

— Hogy összeragasztotta a felszabdalt arcomat.

— Hogy így elcsufítottam? Mert bizony most nem nagyon néznek majd a lányok magára...

Venyige bácsi megint elemében volt, jókedvűen nevetett. Kezét bucsura nyújtotta.

— A tapaszt, azt tudja, hogy az úgy terem itten, mint a saláta a kertben, tehát nem kerül semmibe. Ezért az össze-visszatapasztásért pedig igazán nem jár köszönet. Inkább ne haragudjék rám, hogy emigy elrútítottam. Egyébként van is hasznom belőle, hogy amíg le nem szedi a tapaszt, megemleget s így rám is gondol. Isten áldja, Gál uram!

Gál csendör még egyszer hálásan megköszönte Venyige bácsi szivességét. Barátságos kézszorítás után Venyige bácsi szivélyes integetések közepette ment ki az ajtón és majdnem beleütközött a lányába, aki a kávéval éppen akkor nyitott be a szobába.

— Itt a reggeli! — mondta Jolán kedvesen zengő hangján, éppen úgy, mint ahogy akkor szokta volt mondogatni, amikor még Gál csendör az ő ápolója volt a kórházban. Gál csendör akaratlanul is felhunyta a szemét és úgy hallgatta dallamosan zengő hangját, mint régen. Egy-szerre, mint amikor a hegedű felrecsészott a vonó vagy

a zongorán hamis billentyűt ütnek meg, megszakadt a fülbe-műszó muzsika. Riadt hang csapott a dallamos összhangba.

— Rosszul van? Mi baja?

Gál csendör felnyitotta a szemét és csodálkozó tekintete beleakadt Jolán aggódó szemébe.

— Ne aggódjék, Jolánka, semmi bajom. Csak amint a maga kedves hangját hallottam, önkéntelenül is lehunytam a szememet és úgy élveztem hangjának a zengését, mint akkor, amikor még kötés volt a szememen. És olyan jól hallottam ezt hallgatnom...

Mint a felhős égen a csillagvillanás, úgy suhant át Jolán arcán a boldogság fénye. Melegen ragyogó szemmel ült Gál csendörrel szemben és apróra kikérdezte mindenről, ami azóta történt vele. Gál csendörnek nem volt sok elmondanivalója, de azért készségesen felelt meg minden kérdésre. A kővé mellett elbeszélgetve észre sem vették, hogy fut az idő. Az öreg lálóra egyhangu ütése figyelmeztette Gál csendört az indulásra, hogy le ne késsen a kihallgatásról. Sietve bucsuzkodott. Jolán kikísérte a kapuig.

— Aztán lássuk mielőbb. Ne várjon megint ilyen alkalmomra. A viszontlátásra.

— A viszontlátásra.

XV.

Szorongó szívvel állt Gál csendör kihallgatásra. Vajjon mit fog mondani a százados ur? Talán meg is fenyíti? Biztosan megbünteti. Keserűség töltötte el a szívét. Eddig még nem volt fenyítése, most foltot kap a tiszta lap. Ezt is Verának köszönheti. Mindegy, meg kell lenni. A büntetést, amit kap, megadással fogja elviselni; belátta, hogy megérdemli, mert nem vigyázott a fogolyra. Amennyit rá szabnak, annyit rá szabnak, mindegy. Letölti és aztán új fejezet kezdődik az életében. Akkor aztán nem gondol többé a multtal, hanem csak azzal, hogy dicséretes igyekezettel és jó magaviselettel minél hamarabb köszörülje ki a minősítésén esett csorbát.

— Hát magával mi történt? — kérdezte meglepetten a százados, amikor össze-visszatapasztott arcát meglátta. Gál csendör tárgyilagosan, röviden megjelentette a hajnali eseményt. Parancsnoka figyelmesen hallgatta és részletesen kikérdezte. Azután helyeselve bólintott és azt mondta.

— Derekasán viselkedett, úgy, amint igazi csendörhöz illik. Ezt tekintetbe is veszem ezen ügyének elintézésénél, amiért kihallgatásra berendeltem. Nem vigyázott a fogolyra, gondatlanságával elősegítette, hogy a fogoly öngyilkos lett. A kivizsgálás alapján részletesen ismerem az esetet, most csak azt kérdezem, hogy mit tud mentségére felhozni?

Gál csendör félve nézett előljárója szemébe, de jóleső meglepetésére nem látott abban megtorlásra törekvő haragot, hanem igazságkereső, jóindulatu gondosságot. Egyenes lelke hamar bizalmat fogott és nyílt, őszinte természetének a legmegfelelőbben — mit sem hallgatva el — teljes részletességgel jelentette parancsnokának a Vera okozta keserves kálváriáját. Még egyszer utoljára felpattantotta a zárt a szívében elrejtett szomorú titokról, hogy előljáróját hiven lájékoztathassa az átélt szerencsétlenségről. Öszintesége nem maradt hatás nélkül.

— Örsparancsnoka is már tájékoztatott és kérte, hogy a maga érdekében hagyjam meg az ő keze alatt. Ezért kivételesen egyelőre nem helyezem át, számítván arra, hogy ez valóban a javára lesz. Ezután pedig rátérek magára a dologra.

Minden ember életében vannak hinárok, örvények, amelyekbe a gyöngye jellemű könnyen beleszedül, a megállapodott, erős jellem pedig megedzett lélekkel kerül ki belőle. Bár az öngyilkosság a gyenge jellemek kibuvója, magára mégis az utóbbi akarom vonatkoztatni. Mentségére tudom be,

hogy ez a nagy szerencsétlenség megzavarta az eszét és hogy amit eddig átélt, azzal már keservesen megbűnhődött. Tekintetbe veszem még, mint az előbb mondtam, mostani derék fellépését és eddigi jó magaviseletét. Ezért most nem bűnlelem meg. Különösen azért nem, mert saját jövője érdekében sem akarom elrontani a minősítését, hogy hamarosan járörvezető lehessen és minél előbb altiszti iskolába küldhessem. De elvárom, hogy kifogástalanul fog viselkedni és annál nagyobb szorgalommal fog igyekezni mindenirányú kötelességeinek kiválóan megfelelni.

Megújódó lélekkel jött ki Gál csendör az irodából és a szívét őszinte hála hevítette. Kimondhatatlan nagy hálát érzett előljárójának jóságáért, amit kifogástalan jó magaviselettel fog meghálálni. Ugy fog viselkedni ezután, hogy nem fognak vele szégyent vallani. Megállja majd a helyét olyan derekasán, hogy minden előljárója büszke lesz rá.

Az irodából jövet utja a virágkereskedés előtt vitt el. Gondolkozva megállt a kirakat előtt, Jolánnak valamit kellene adni, hogy megvarrta a zubbonyt. Tanácstalanul szemlélgette a kirakatba tett rózsákat és szegfűket. Ezekből egy csokorra valót. Pirosat vagy fehérét. Jolán még félreérthetné, inkább mást. Legyezőlevelű kis fiókpálmán akadt meg a szemé. Ez jó lesz, ezzel is épp úgy örömet szerez Jolánnak és még sincs olyan jelentősége, mintha virágot adna. A virágkereskedésből még betért a dohánytözsdebe és szivart vett Venyige bácsinak.

A kórházban csak Jolánt találta.

— Apám bement a városba, nagyon fogja sajnálni...

— Én sajnálom a legjobban. De akkor arra kérem, Jolánka, legyen olyan szives és ezt a pár szivart adja át Venyige bácsinak hálás üdvözetemmel...

— Köszönöm szépen, édes apám nevében. Igazán nagyon kedves, de túlértékeli a mi szerény szolgálatainkat.

— Magának meg ezt a kicsi pálmát hoztam, Jolánka. Óvatosan kicsomagolta a selyempapírból s átadta Jolánnak. Az öröm fénye ragyogott a bájos kis arcon.

— Ilyen szépet. Ezt fel fogom nevelni. Majd ha eljön megint, megnézheti, hány levelet hajtott. De nehogy aztán mindig csak új levélre várjon, mert akkor bizony ritkán jönne. Pedig mi úgy szeretnők, hogy gyakrabban lássuk. Köszönöm szépen ezt a nekem kétszeresen kedves ajándékot. Gondját viselem majd, úgy mint nemrég még annak, aki adta. Jó napos helyre teszem...

Gál csendör még mindig állt és élvezettel nézte Jolán nagy örömét. Így szemben állva nem látszott a görbe háta és bájos arca a nagy örömtől még jobban megszépült. Milyen szép. Gondolta Gál csendör.

— Nagyon siet? Azért mégis üljön le egy kicsit. Elvinné az álmunkat, ahogy mondják...

Gál csendör az órára nézett s leült az asztal mellé.

— Még van egy óram.

Jolán boldogan ült le vele szemben.

— Ó, be jó! Addig még jól elbeszélgethetünk. Hát hol járt, mit csinált az én nevelt fiam? Most ám be kell számolni mindenről, épp úgy, mintha az édesanyjának mondaná el, — csacsogott kedvesen Jolán és opálüzü szemével melegen nézett Gál csendörre.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly